

Misdaadcarrières voorkomen en doorbreken

Van analyse van het netwerk naar aanpak

Henk Ferwerda
Nicole Brouwer
Ivo Hölzken
Linda Kroese

Beke // reeks

Misdaadcarrières voorkomen en doorbreken

Misdaadcarrières voorkomen en doorbreken

Van analyse van het netwerk naar aanpak

Henk Ferwerda
Nicole Brouwer
Ivo Hölzken
Linda Kroese

Beke // reeks

Colofon

In opdracht van

Het Actiecentrum Veiligheid en Zorg (AcVZ) Amsterdam-Amstelland

Vormgeving en opmaak

Marcel Grotens, Bureau Beke

Henk Ferwerda, Nicole Brouwer, Ivo Hölzken en Linda Kroese

Misdaadcarrières voorkomen en doorbreken

Van analyse van het netwerk naar aanpak

ISBN

978-94-92255-48-8

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van de gemeente Amsterdam. De verantwoordelijkheid voor de inhoud van het onderzoek berust bij de auteurs. De inhoud vormt niet per definitie een weergave van het standpunt van de gemeente Amsterdam.

© 2021, Bureau Beke en Politie Eenheid Amsterdam.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteurs.

No part of this publication may be reproduced in any form by print, photo print or other means without written permission from the authors

Inhoud

Voorwoord	7
1 Een onderzoek in een Amsterdamse wijk	9
1.1 Waarom een onderzoek in de Wildemanbuurt?	9
1.2 De probleem- en vraagstelling	10
1.3 Een actieonderzoek met ambities	10
1.4 Methoden van onderzoek	11
1.5 Leeswijzer	15
2 De context	16
2.1 Jeugd- en jongerencriminaliteit: ontwikkelingen en carrières	16
2.1.1 Stoppen of doorgaan met criminaliteit	17
2.1.2 Doorgroeiers in de criminaliteit	19
2.2 De Wildemanbuurt	21
3 De netwerkanalyse	25
3.1 Over carrières, rekrutering, categorieën plegers en clusters	25
3.2 Het netwerk: een eerste beschrijving	28
3.3 Het netwerk en de categorieën	35
3.4 De clusters binnen het netwerk	38
3.5 De huidige en toekomstige aanpak	51
4 De balans opgemaakt	55
4.1 Systeem- en straatinformatie	55
4.2 Bijzondere samenwerking leidt tot meerdere producten	55
4.3 Multibronnenonderzoek	56
4.4 De context van het onderzoek	56
4.5 Kenmerken van het Wildemannetwerk	58
4.6 De aanpak: veel kansen en één zorg	60

Geraadpleegde bronnen	62
------------------------------	-----------

Bijlagen

Bijlage 1 – Deelnemers aan het onderzoek	68
Bijlage 2 – Delicts categorieën, subcategorieën, aantallen en percentages	70
Bijlage 3 – Antecedenten en achtergrondkenmerken	75

Voorwoord

Binnen het Amsterdamse programma ‘Weerbare mensen, weerbare wijken’ wordt breed ingezet op het terugdringen van de drugshandel in de stad. Een van de onderdelen binnen dit programma is het uitvoeren van een verdiepend onderzoek naar de invloed van bovenlokale criminele netwerken op de jeugdige bewoners in de Wildemanbuurt. Op basis van een netwerkanalyse wordt – in dit rapport - inzichtelijk gemaakt hoe overlast c.q. jeugdcriminaliteit in deze wijk verbonden is met ernstige vormen van criminaliteit. De analyse geeft naast inzicht in een systeem dat zich bezighoudt met het plegen van strafbare feiten ook handvatten voor het voorkomen en doorbreken van misdaadcarrières.

Dit onderzoek is vanwege de samenwerking tussen analisten van de politie Eenheid Amsterdam en onderzoekers van Bureau Beke bijzonder. Naast dit geanonimiseerde onderzoeksrapport is namelijk ook een methodiek uitgeleerd die ook in andere stadsdelen kan worden toegepast én is operationele informatie – in beheer bij de politie – beschikbaar over het netwerk en de personen daarbinnen.

Voor het onderzoek dat we in opdracht van de gemeente Amsterdam en haar veiligheids- en zorgpartners uitvoerden, gebruikten we diverse bronnen. Zo werd bestaande politie-informatie met een nieuwe analysetechniek geanalyseerd, werden open bronnen en literatuur geraadpleegd en werden 55 Amsterdamse professionals bij het onderzoek betrokken. Dat was erg nuttig, verhelderend en ook leuk. We zijn hen zeer erkentelijk voor hun inbreng en danken hen daarvoor. Ze staan per organisatie en functie weergegeven in bijlage 1.

Een speciaal woord van dank gaat in de eerste plaats uit naar Eddy Klein Hofmeijer, analist in de Politie Eenheid Oost-Nederland, voor het collegiaal uiteren van de analysemethodiek. Verder zijn we Martin Nanninga van de Politie Eenheid Amsterdam en Annerieke Coenraads, Widad Chrifou en Justin van der

Meij van de gemeente Amsterdam veel dank verschuldigd voor het meedenken en organiseren van de verschillende bijeenkomsten met professionals.

Tot slot bedanken wij de leden van de leescommissie voor hun feedback op het manuscript. Het betreft Carla van Aert, Karin van Baarle, Annerieke Coenraads, Bart de Graaf, Flora de Groot, Carolien Köppen, Nienke Laan en Nadia Najibi.

Henk Ferwerda, Nicole Brouwer, Ivo Hölzken en Linda Kroese
Arnhem, augustus 2021

1

Een onderzoek in een Amsterdamse wijk

‘Weerbare mensen, weerbare wijken’¹ is de naam van het Amsterdamse programma voor het terugdringen van drugshandel in de stad. Een van de onderdelen binnen dit programma is het uitvoeren van een verdiepend onderzoek naar de invloed van bovenlokale criminele netwerken op de (jeugdige) bewoners van de Wildemanbuurt. Het betreft een buurt – zie hoofdstuk 2 – die criminogeen kwetsbaar is. In dit hoofdstuk gaan we in op de achtergronden bij en de vraagstelling en ambities van dit onderzoek. Ook staan we stil bij de analysemethode.

1.1 Waarom een onderzoek in de Wildemanbuurt?

De Wildemanbuurt in Amsterdam Nieuw-West is een buurt waar al ruim 20 jaar sprake is van ernstige jeugdproblematiek. Naast de bestaande aanpak van de actuele jeugdproblematiek op straat en het inzetten op de nieuwe aanwas wil men in Amsterdam ook inzichtelijk gemaakt hebben welke negatieve invloed er uit gaat van personen die onderdeel zijn van bovenlokale criminele fluide netwerken. Het gaat dan om de onzichtbare invloed op het gedrag en de criminele carrièreontwikkeling van jongeren in de wijk². Zicht krijgen op ‘dat wat we niet weten’ c.q. de sluimerende risico’s is voor de gemeente en haar veiligheids- en zorgpartners, inclusief de driehoek, in het kader van beleid en aanpak van belang.

Het in beeld brengen van deze netwerken, hun invloed en de verschillende clusters van personen daarbinnen zou de basis kunnen zijn voor een structurele en effectieve aanpak. Er wordt namelijk – anders dan nu het geval is – op basis van een analyse een beeld geschetst van een systeem dat zich bezighoudt met het plegen van (ernstig) crimineel gedrag waarbinnen diverse personen – van jong tot ouder – een rol spelen of gaan spelen. Voor diverse jongeren die opgroeien in deze wijk is een carrière in de drugscriminaliteit namelijk een reëel perspectief. Als er geen oog is voor de bovenlokale netwerken die hen aantrekken, is van de

aanpak in de wijk minder succes te verwachten³. Anders gezegd, maakt zicht op het systeem gefundeerde keuzes in de aanpak mogelijk.

1.2 De probleem- en vraagstelling

Voor het onderzoek is de volgende probleemstelling geformuleerd:

Op welke wijze zijn bovenlokale criminele fluïde netwerken in relatie tot de Wildemanbuurt georganiseerd, met welke vormen van criminaliteit houden ze zich bezig, wat is hun werkwijze, welke invloed hebben ze op de jongeren in de Wildemanbuurt en wat betekent dit voor de preventieve, proactieve en repressieve aanpak?

Uit deze probleemstelling zijn de volgende concrete onderzoeksvragen afgeleid:

1. Hoe ziet het bovenlokale criminele fluïde netwerk eruit dat invloed heeft op de Wildemanbuurt?
2. Welke te onderscheiden categorieën jongeren en ouderen zitten er in het netwerk, wat is hiervan de omvang, wat zijn hun kenmerken en aan welke vormen van criminaliteit maken ze zich schuldig. Bij categorieën gaat het om harde kern, rising stars, criminele locals, jonge aanwas en facilitators.
3. Welke clusters zijn er binnen het netwerk te onderscheiden en wat zijn hun kenmerken en criminaliteitspatronen?
4. Is er sprake van een rol van criminele families binnen het totale netwerk, en zo ja om hoeveel en welke families gaat het?
5. Wat betekent voorgaande voor de aanpak van de harde kern, rising stars, criminele locals, jonge aanwas, facilitators en criminele families?

1.3 Een actieonderzoek met ambities

Naast inzicht in wat er aan de hand is in en om de Wildemanbuurt en handvaten voor de aanpak levert dit onderzoek ook een blauwdruk voor (politie)analyses gericht op bovenlokale netwerken in andere wijken en buurten. Onderzoekers van Bureau Beke hebben in dit onderzoek nauw samengewerkt met Amsterdamse professionals en daarom spreken we van een actieonderzoek. Er is samengewerkt met analisten van de politie waarbij er ook aandacht is geweest voor de overdracht van de analysemethode⁴. Verder zijn de onderzoekers ook betrokken geweest bij het vertalen van de opbrengsten van de analyse richting de eerste contouren van een aanpak.

De opbrengsten van dit onderzoek zijn dan ook tweeledig. Allereerst is er een analyse op naamsniveau in beheer bij de politie die binnen de geldende conventanten gebruikt kan worden voor de aanpak. Daarnaast is voor de gemeente en haar veiligheids- en zorgpartners, inclusief de driehoek, en andere geïnteresseerden deze geanonimiseerde rapportage opgesteld.

1.4 Methoden van onderzoek

Het onderzoek kende verschillende fasen die hierna worden toegelicht.

0 *Deskresearch*

Om dit onderzoek en de onderzoeksgroep in een context te plaatsen, analyseerden we open bronnen en literatuur. We geven op basis van deze bronnen een beeld van ontwikkelingen en carrières in de jeugd- en jongerencriminaliteit enerzijds en typeren de Wildemanbuurt – de buurt waar de personen in dit onderzoek een band mee hebben – anderzijds.

1 *Samenstellen basislijst kopstukken*

Voor de analyse is gestart met het samenstellen van een primaire namenlijst (basislijst). Om tot een dergelijke lijst te komen is in een bijeenkomst de informatie en kennis van ‘streetlevelfunctionarissen’ uit de Wildemanbuurt bij elkaar gebracht.⁵ Daarbij is het goed om aan te geven dat de professionals in het stadsdeel beschikten over veel informatie vanuit hun rol van het signaleren en tegengaan van overlast en lichte criminaliteit. De basislijst van in totaal 33 personen is samengesteld uit twee groepen:

- Straatprinsen of kopstukken. Dit zijn de op dit moment crimineel actieve jongeren behorend tot de problematische Wildemangroep die veel (criminele) contacten hebben, die te beschouwen zijn als informele of formele leiders die zichtbaar of op de achtergrond de touwtjes in handen hebben, die invloed hebben op het gedrag van de jongeren op straat en die te zien zijn als de spinnen in het web.
- Straatprinsen of kopstukken van toen. Dit is een aantal twintigers/dertigers met hetzelfde profiel als hierboven maar die uit beeld zijn en volgens professionals op de achtergrond nog steeds een rol spelen.

2 *Netwerkanalyse*

Om de netwerkanalyse te kunnen uitvoeren, maar ook te borgen, zijn er vanaf het begin twee analisten aan het project gekoppeld. Omdat er door de politie in

Oost-Nederland ervaring is opgedaan met het uitvoeren van bovenlokale netwerkanalyses is de methodiek door de onderzoekers samen met een analist uit de politieregio Oost-Nederland uitgeleerd aan de Amsterdamse analisten.

In het kort is de analyse door hen als volgt uitgevoerd. De basislijst van in totaal 33 personen – die tot stand is gekomen op basis van een bijeenkomst met professionals uit het stadsdeel – is als cluster ingevoerd in iBase en voor deze personen zijn tevens de politieregistraties uit de afgelopen 3 jaar via Blueview geëxporteerd en geïmporteerd in iBase. Hierin komen naast BVH registraties en de inhoud daarvan ook de Summ-it journaals en documenten mee, die middels de ‘tentative import specificatie’ relaties legt tussen gekoppelde entiteiten.

Extended netwerk

Voorgaande analyse geeft zicht op een uitgebreid of extended netwerk – zoals in figuur 1.1 weergegeven – van 1.066 personen met 8.812 onderlinge relaties. Voor het extended netwerk is statistisch bepaald wie de kopstukken zijn: het gaat daarbij om de personen die veel directe criminele relaties onderhouden⁶. Deze analyse geeft zicht op vier personen die niet op de basislijst van de professionals stonden, maar wel uit het extended netwerk als kopstuk naar voren komen. Deze vier personen zijn aan de basislijst toegevoegd.

Naar een Limited netwerk

Om het netwerk van 1.066 personen op inhoud in te perken en te komen tot een limited netwerk zijn de volgende afbakeningscriteria toegepast:

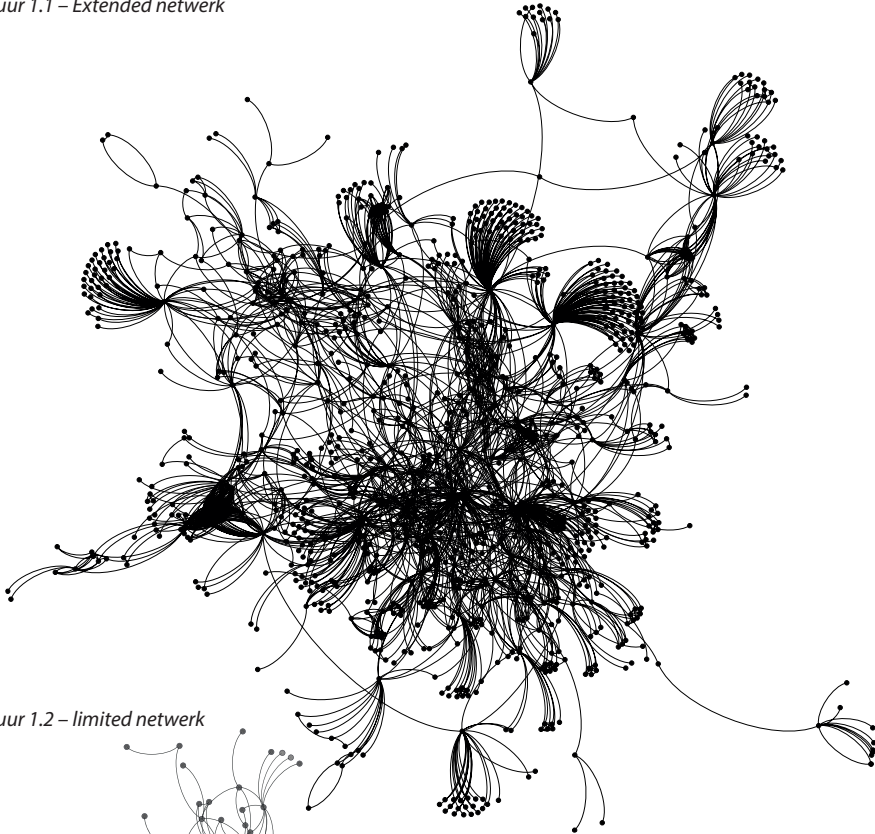
- Alle veronderstelde linkjes die zijn gebaseerd op één veronderstelde relatie zijn verwijderd. Hiervoor is gekozen, omdat de veronderstelde relaties worden gelegd tussen personen die samen voorkomen in een mutatie. Het is niet per se noodzakelijk dat de betrokkenen elkaar kennen. Echter wanneer betrokkenen twee keer of vaker samen in een mutatie voorkomen, is de redenering dat hier geen sprake meer kan zijn van toeval. Dan blijft de link dus staan.
- De tweede afbakeningsregel is de geografische verbondenheid met het gebied. De Wildemanbuurtgroep is bestempeld als een hardnekkige overlastgevende en criminele jeugdgroep. Vele daarvan zijn de groep inmiddels ontstegen, maar het trekt ook weer nieuwe ‘jonge aanwas’ aan. Kenmerkend is dat dit gebeurt in de gebieden waar zij ook woonachtig zijn. Het idee is dat bovenlokale criminele netwerken alleen invloed kunnen uitoefenen op deze jeugdgroep als zij ook daadwerkelijk in het gebied bewegen. Er is daarom gekozen om alleen die perso-

nen in het netwerk te houden die een relatie hebben met het gebied.
Dit is ruim genomen: postcodegebied 1060-1069.

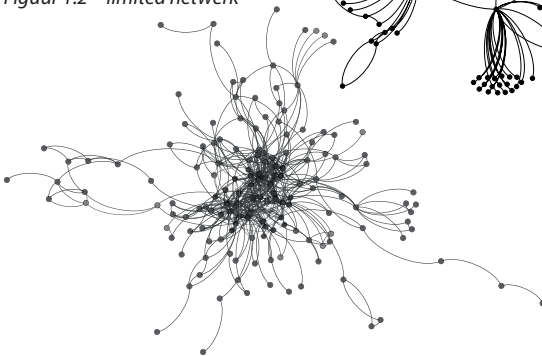
Het limited network – weergegeven in figuur 1.2 – dat is ontstaan vormt de basis voor een verdiepende analyse. Allereerst zijn de volgende stappen gezet:

- Alle dubbele entiteiten zijn samengevoegd tot één;
- Alle NN personen zijn verwijderd;
- Alle overleden personen zijn verwijderd.

Figuur 1.1 – Extended network

Figuur 1.2 – limited network

Dit levert een limited netwerk op dat bestaat uit 156 personen met 2.389 onderlinge relaties. Voor deze personen zijn op basis van bestaande cognos-rapportages die binnen de politie gebruikt worden de volgende gegevens aan de personen in het netwerk toegevoegd:

- Rapport 3777 relaties uit Summ-it;
- Rapport 4311 antecedenten en na vertaling ook criminele markten⁸;
- Rapport 3658 toegekende rollen binnen de criminele markten;
- Door middel van de tool DataDetective zijn kenmerken van personen uit de bronsystemen van de politie ontsloten, zoals aanpak, leeftijd, datum eerste feit.
- Rapport 2134 de actieradius van de door hen gepleegde strafbare feiten.

De 156 personen in het limited netwerk vormen de basis van de beschrijving van het totale netwerk, de categorieën personen binnen het netwerk en de te onderscheiden subnetwerken c.q. clusters. In hoofdstuk 3 wordt dit nader beschreven en geduid.

3 *Verdieping in de veldfase*

In drie sessies met frontlineprofessionals en in een sessie met direct betrokkenen uit het stadsdeel op tactisch niveau zijn de resultaten van de analyse doorgenomen en zijn personen en clusters uit de analyse nader besproken⁹. De systeeminformatie is in deze stap verrijkt met straatinformatie van professionals. Dergelijke straatkennis is niet of slechts fragmentarisch in de (politie) registratiesystemen terug te vinden. Dit soort informatie 'kleurt' echter de achtergrond en toont bijvoorbeeld de wijze waarop dergelijke criminele (sub)netwerken opereren. Naast politieinformatie (systeeminformatie) speelt informatie van professionals uit het stadsdeel (straatinformatie) een belangrijke rol in de samenstelling en duiding van het netwerk.

In een sessie van een dag met de stakeholders van alle relevante aanpakken op stedelijk en stadsdeel niveau is de analyse teruggekoppeld en besproken¹⁰. Voor categorieën van personen en subnetwerken c.q. clusters is nagegaan welke aanpak hierop ingezet zou kunnen worden. Denk daarbij aan deelaanpakken zoals die van ondermijning, doorgroeiers, kwetsbare meiden of de groepsaanpak.

De onderzoekers voerden buiten de netwerkanalyse om op de personen in het netwerk een open bronnenonderzoek uit om na te gaan of deze personen vindbaar en actief zijn op sociale media en zo ja, op welke manier. Zo is er gezocht naar informatie over sociale onderwerpen zoals werk, sport en scholing, maar ook naar informatie over gepleegde delicten. De search is uitgevoerd via Google

waarbij per naam is gezocht. Hierbij is in eerste instantie een periode van de afgelopen drie jaar aangehouden, maar omdat dit weinig opleverde is deze tijdsbeperking verwijderd en is er zonder afgebakende periode gezocht. De analyse is uitgevoerd voor een representatieve steekproef van 80 personen uit dit netwerk. De resultaten van deze analyse zijn weergegeven in een box in hoofdstuk 3.

In deze fase is - tot slot - ook onderzocht of de gemeente aanvullende informatie over de 156 personen uit de politieanalyse zou kunnen toevoegen. Met dergelijke informatie - te denken valt aan gegevens over werk en inkomen of leerplicht - zouden de personen in het netwerk nader kunnen worden geduid. Helaas is voor deze onderzoekshandeling - vanwege het ontbreken van een juridische titel om deze informatie te delen - geen toestemming verleend. Het is de verwachting dat indien de analyse gebruikt gaat worden voor de aanpak deze gegevens wel worden verstrekt onder de voor de betreffende aanpak geldende afspraken over informatiedeling.

1.5 Leeswijzer

In het vervolg van dit rapport gaan we in hoofdstuk 2 in op de context van dit onderzoek. We gaan kort in op algemene ontwikkelingen in de jeugd- en jongerencriminaliteit en criminele carrières en geven een beeld van de Wildemanbuurt. Dit is de context waar de 156 personen uit de analyse die in hoofdstuk 3 wordt besproken, wonen en actief zijn. In het afsluitende hoofdstuk 4 maken we de balans op en reflecteren we op de analyse en opbrengsten.

Eindnoten

1. Gemeente Amsterdam, 2019.
2. Ferwerda, Beke & Bervoets, 2017.
3. Zie de literatuurverkenning in hoofdstuk 2.
4. Voor deze onderzoeksactiviteit is toestemming door het College van Procureurs Generaal verleend.
5. Dit is gedaan in een bijeenkomst met in totaal 12 medewerkers van de politie, gemeente en openbaar ministerie (zie bijlage 1).
6. Freeman, 1977 noemt dat 'Degrees - centrality'.
7. Nomen nescio c.q. 'naam onbekend'.
8. Het rapport genereert alleen de antecedenten en niet de criminele markten. Vanuit de antecedenten is een vertaalslag gemaakt naar criminele markten op basis van de Hyperion-methodiek. Bij politieinformatie gaat het over landelijke informatie.
9. Aan deze sessies werd meegewerkt door 30 medewerkers van politie, gemeente en OM (bijlage 1).
10. Aan deze bijeenkomst werd deelgenomen door 25 vertegenwoordigers van het openbaar ministerie, politiefunctionarissen en vertegenwoordigers van de gemeente (zie bijlage 1).

2

De context

In dit hoofdstuk staan we stil bij de context van dit onderzoek. Allereerst gaan we in op het onderwerp jeugd- en jongerencriminaliteit waarbij ontwikkelingen en carrières centraal staan. Daarna geven we een beschrijving van de Wildemanbuurt. Dit is namelijk de context waarin de 156 personen uit dit onderzoek een binding mee hebben.

2.1 Jeugd- en jongerencriminaliteit: ontwikkelingen en carrières

Sinds de eeuwwisseling is er sprake van een sterke daling (halvering) van de criminaliteit gepleegd door jongeren en jongvolwassenen¹ en van een daling van het aantal problematische jeugdgroepen². Deze daling heeft overigens vooral betrekking op de offline criminaliteit. Gedigitaliseerde vormen van jeugd- en jongerencriminaliteit en cybercrime zullen naar alle waarschijnlijkheid namelijk toenemen.

Uit diverse onderzoeken³ komt naar voren dat de daling in de jeugd- en jongerencriminaliteit ons in de eerste plaats overkomen is in de vorm van de ‘Crime drop’ als autonome ontwikkeling in de westerse wereld. Daarnaast zijn er ‘Out of the box’ verklaringen, zoals de afname van het loodgehalte in ons milieu. Dit zou invloed hebben op een afname van afwijkend gedrag van mensen. Ook dient de toename van het smartphonegebruik door jongeren genoemd te worden waardoor het rondhangen op straat (met bijbehorend gedrag) voor een deel vervangen is door digitaal rondhangen⁴.

Er zijn ook afgedwongen verklaringen voor de daling van de jeugd- en jongerencriminaliteit die ook opgeld doen voor ons land. Dit zijn onder andere:

- Stedelijke vernieuwing
- Vroegsignalering en de aanpak van risicojeugd en -gezinnen

- Ketensamenwerking
- Gelegenheidsbeperkende en technopreventieve maatregelen
- Focused policing

Focused policing lichten we er even uit, want deze categorie afgedwongen verklaringen is zeer relevant voor onderhavig onderzoek. Oorspronkelijk verwees ‘policing’ bij deze categorie naar activiteiten en interventies door de politie⁵. Inmiddels betreft het hier daarnaast ook activiteiten en interventies die door de politie met anderen worden uitgevoerd waarbij de politie niet noodzakelijkerwijze zelf de initiatiefnemer of regisseur is. Kortom, het begrip ‘policing’ is van strikt politiewerk langzamerhand verschoven naar gezamenlijke handhaving. Hoe het ook zij, de grote gemene deler bij ‘focused policing’ is focus, samenwerking, persoons-, doelgroep- en gebiedsgericht. Vanuit onderzoek is bekend dat het aanbrengen van gezamenlijke focus in analyse en een gerichte integrale aanpak op hot times, hot spots, hot groups en hot shots zin hebben in het terugdringen van criminaliteit en overlast⁶. In het kader van de aanpak van jeugd- en jongerencriminaliteit zijn de Top X-aanpakken zoals de Top600 in Amsterdam (hot shots) en de aanpak van jeugdgroepen (hot groups) voorbeelden binnen deze categorie. Dit zijn aanpakken waar de politie samen met haar ketenpartners de afgelopen jaren sterk op heeft ingezet. Onderzoekers⁷ constateren bijvoorbeeld dat in meer dan de helft (60%) van de door hen bekeken criminele jeugdgroepen sprake is geweest van een integrale aanpak, waarbij duidelijke stappen zijn gezet in de onderlinge samenwerking met positieve resultaten.

2.1.1 Stoppen of doorgaan met criminaliteit

In de internationale criminologie bestaan theorieën waarin een relatie wordt gelegd tussen de levensloop van jongeren en hun betrokkenheid bij criminaliteit. Met name Sampson & Laub⁸ hebben veel onderzoek gedaan naar dit fenomeen en ook invloed gehad op Nederlands onderzoek⁹. Bekend is het onderscheid tussen het zogeheten opgroeigedrag en signaalgedrag. En het daarmee verband houdende onderscheid tussen desistance (stoppen) en persistence (doorgaan). We lichten een en ander hierna toe.

Stoppen

Veruit het leeuwendeel van de jeugdcriminaliteit kan onder opgroeigedrag worden geschaard en neemt af met het ouder worden¹⁰. Naarmate de jaren vorderen, veranderen de sociale bindingen van jonge mensen ten faveure van een conventionele maatschappelijke carrière. Jongerenwerkers geven bijvoorbeeld

vaak aan dat 'woning', 'wif', 'werk' – en tegenwoordig 'wif' - factoren zijn die invloed hebben op het uiteindelijk stoppen met criminaliteit. Onder invloed van de levensloopcriminologie is er tevens aandacht voor deze desistance en de verklarende factoren die daarbij een rol spelen¹¹. Bij desistance staat het proces van stoppen met crimineel gedrag en het opbouwen van een nieuwe, niet-criminele identiteit centraal¹². Copp, Giordano & Longmore¹³ concluderen in een recent artikel dat naast gebeurtenissen in de levensloop zoals trouwen en kinderen krijgen, ook cognitieve processen een rol spelen. Zij duiden met name op de zich rijpende identiteit van de jongere crimineel die eveneens een rol speelt bij het stoppen. Het belang van een ontwikkelende identiteit kan moeilijk los worden gezien van tamelijk recente bevindingen in de neurologie. Ook in de neurologie wordt bevestiging gevonden in het patroon van een afnemende criminaliteit met het vorderen der levensjaren. Alleen komt deze met een biologische verklaring, namelijk de rijping van de hersenen¹⁴. Het puberbrein maakt dat jongeren de gevolgen van hun handelen niet altijd adequaat kunnen inschatten en dat zou mede het opgroegegedrag veroorzaken.

Uit recent onderzoek van Weijers¹⁵, blijkt dat jonge veelplegers lang afweten of ze zullen doorgaan of stoppen met criminaliteit. Deze uitkomst weersprekt de tot nu toe dominante theorie uit de criminologie dat jongeren ongemerkt stoppen met criminaliteit. Degenen die willen stoppen, ervaren volgens Weijers dat het oude leven niet meer bij hen past, dat de inkomsten tegenvallen en dat de lol eraf is. Ze zijn de stress zat, zien geen toekomst meer in hun oude levensstijl en voelen zich er te oud voor.

Interessant zijn ook de interventies waarin ex-gedetineerden en/of personen die hun criminele carrière vaarwel hebben gezegd (desisters) een belangrijke rol kunnen spelen om actieve daders er toe te bewegen hun criminele carrière vaarwel te zeggen. Er worden hiervoor ook wel termen gebruikt als 'positive role models', 'peer support' en 'mentoring projects'¹⁶.

Naast de reeds genoemde verklaringen voor het stoppen met criminaliteit, noemt Geenen¹⁷ in het rapport 'Stoppen is afzien' de betekenis van professionals bij desistance. Net als Rovers¹⁸ gaat zij ervan uit dat de kwaliteit van de relatie van professionals en cliënten effect heeft op de resultaten van interventies.

Resisters

In Nederland heeft met name Adjiembaks (2018) met haar dissertatie '(On)gemerkt bijzonder: levensverhalen van resisters en de betekenis van het uitblijven van een criminele carrière', aandacht geschonken aan resistentie. Het gaat hierbij om het verschijnsel dat personen in een criminele omgeving en blootstaan aan risicofactoren lang niet altijd zelf crimineel worden. Een categorie weet de verleidingen te weerstaan.

Doorgaan

Een klein deel van de jongeren en jongvolwassenen gaat door met hun criminele levenswandel, ook als de jaren vorderen. Ouder worden, veranderende bindingen, een rijpende identiteit en het volwassen worden van de hersenen lijken minder of geen effect te hebben op deze categorie. Vaak betreft het hier het aandeel personen dat al tijdens de jonge jaren signaalgedrag liet zien in de vorm van vroege voorspellers van een (aanhoudende) criminele carrière. Voorbeelden daarvan zijn onder andere spijbelgedrag, pestgedrag en het afkomstig zijn uit een zwak sociaal gezin¹⁹. Ook deelname aan een criminele jeugdgroep is een krachtige voorspeller voor een latere criminele carrière. De jeugdgroep is niet zelden een 'kraamkamer' voor de georganiseerde criminaliteit²⁰. Daarbij moet wel opgemerkt worden dat doorgaan bepaald niet hetzelfde is als doorgroeien. Net als in dit onderzoek hebben we ook in eerder onderzoek onderscheid gemaakt tussen de zogeheten criminele locals en de harde kern²¹. Bij eerstgenoemde categorie gaat het bij uitstek om vaak oudere, lokale veelplegers die ooit instroomden als jeugdcrimineel. Dat zijn niet bepaald de succesvolle criminelen. Vaak gaat het dan om personen die het op meerdere vlakken maar niet lukt om een conventionele carrière op de bouwen. Denk aan verslaafde veelplegers of personen die het om diverse redenen maar niet lukt om afscheid te nemen van de criminele levensstijl. Succesvol in crimineel opzicht is wel de harde kern: beroepscriminelen die vaak in georganiseerd verband en bovenlokaal actief zijn. Daarover gaat de volgende paragraaf.

2.1.2 Doorgroeiërs in de criminaliteit

We beginnen deze paragraaf met een fragment uit een recent onderzoek naar de impact van illegale vuurwapens²².

Mocro Maffia

De 'Mocro Maffia' vindt haar oorsprong in een jeugdgroep die aan het begin van deze eeuw actief was in de Diamantbuurt in De Pijp in Amsterdam. De groep die zich in haar beginjaren bezighoudt met overlast en intimidatie groeit door richting bedreigingen, overvallen, inbraken en de handel in coke. Door een ruzie in 2012 over een partij van 200 kilo coke die verdween uit de haven van Antwerpen valt de groep uit elkaar en ontstaan er twee groepen. De eerste onder leiding van Gwenette Martha en bij de andere stonden Houssine Ait Soussan (alias Hoes of de burgemeester) en Benaouf Adoui aan het roer. Sinds 2012 zijn er over en weer meer dan twintig liquidaties gepleegd die telkens over drugs gaan. Inmiddels zijn er meerdere groepen bij de drugsoorlog van de 'Mocro Maffia' betrokken. Moorden leiden tot nieuwe vetes waar broers, neven en (voormalige) vrienden in verwickeld raken. Semi-automatische en automatische vuurwapens en PGP-Blackberry's (Pretty Good Privacy) zijn onderdeel van de bedrijfsuitrusting van deze gewelddadige drugscriminelen.

De term 'Mocro Maffia' is overigens vreemd omdat er niet alleen mannen van Marokkaanse komaf bij betrokken zijn en ze met de aanduiding 'maffia' teveel status krijgen.

Topcrimineel Gwenette Martha kwam in 2014 om het leven en had maar liefst 80 'schotwonden'. Benaouf Adoui is veroordeeld voor een liquidatie in Antwerpen en zou in 2020 voorwaardelijk in vrijheid komen. Zou, want hij blijft langer vast, omdat men hem linkt aan een verijdelde bevrijdingspoging met een helikopter uit de gevangenis in Roermond, waarna hij is overgeplaatst naar de Extra Beveiligde Inrichting (EBI) in Vught. Hij geldt al jaren als een sleutelfiguur in de aanhoudende oorlog in de onderwereld. Houssine Ait Soussan is op vrije voeten en zit in Marokko en behoort samen met Ridouan Taghi (alias Kleine) en Richard Riquelme (alias Rico de Chileen) tot de belangrijkste erfgenamen.

Voorgaand fragment illustreert hoe de – hoogstwaarschijnlijk – zwaarste criminelen van dit moment zijn doorgegroeid vanuit groepen jongeren die zich eerst schuldig maakten aan overlast en intimidatie op straat richting de drugscriminaliteit. Het fragment is heftig, maar gelukkig ook uitzonderlijk. Slechts een kleine groep jongeren – vaak met specifieke kenmerken en opgroeiend in bepaalde contexten - blijkt door te groeien richting High Impact Crimes en richting zware en soms zelfs georganiseerde criminaliteit, zo blijkt uit diverse onderzoeken.²³.

In een recent artikel²⁴ wordt nader ingegaan op deze groep (potentiële) doorgroeiers. Het betreft de jongeren die, soms al heel jong – 14/15 jaar – standaard met echte en/of nepwapens, buurtbewoners bedreigen, medepassagiers aanvalen in het openbaar vervoer of een overval (proberen te) plegen, op straat, op een benzinstation of een winkel. Deze jongens zijn vaak al enige tijd actief op straat, op typische ‘hotspots’, met overlast, bedreiging en geweld. Daarnaast vertonen ze wangedrag, spijbelen ze en worden ze weggestuurd van school. Vaak zijn er problemen in de thuissituatie en wordt handel in drugs in het milieu als een voor de hand liggende bron van inkomsten beschouwd. Doorgegroeide criminelen die deel uitmaken van de ‘Mocro Maffia’ zijn hun (negatieve) rolmodellen. De doorgroeiers of rising stars lopen vanwege hun meestal opvallend gebrek aan empathie en besef van de afschuwelijke gevolgen van hun gedrag ernstig risico om snel door te groeien richting criminaliteit als routine, met name richting routineuze gewelddadige misdrijven in het kader van betrokkenheid bij drugs-criminaliteit. Daarmee dreigen ze overigens voor zichzelf ook de toegang tot een aangepast, niet crimineel leven verder te blokkeren. Potentiële doorgroeiers zijn enerzijds ‘te groot voor de wijkagent’ en anderzijds ‘te klein voor de recherche’. Vanuit zorgen om verharding van de jeugdcriminaliteit wordt deze categorie van potentiële doorgroeiers als zeer zorgelijke gezien. Juist hun ‘tussenstatus’ – minder zichtbaar in de wijk en op weg richting de georganiseerde drugscriminaliteit – betekent dat ze door professionals gemakkelijk uit het oog verloren kunnen worden. De politie signaleert deze jongens minder in de wijk omdat hun actieradius groter wordt. Ze plegen hun strafbare feiten namelijk meer regionaal en bovenregionaal. Ooit begonnen met overlast in de wijk en onderdeel uitmakend van een jeugdgroep, maken ze in de luwte carrière in de zwaardere criminaliteit. In die zin zijn overlastgevend en criminele jeugdgroepen te beschouwen als de ‘kraamkamer van de georganiseerde misdaad’.

2.2 De Wildemanbuurt

Omdat de Wildemanbuurt de context is waar de jongeren in ons onderzoek opgroeien of een binding mee hebben, geven we een korte schets van de buurt.

De Wildemanbuurt bevindt zich binnen de wijk Osdorp-Oost in Amsterdam Nieuw-West. Het is opvallend dat de naam ‘Wildemanbuurt’ vooral onder politieagenten en beleidsmedewerkers lijkt te bestaan. Buurtbewoners vinden de namen ‘Osdorp’, ‘Amsterdam-West’ of de postcode van Osdorp namelijk belangrijker concepten en ook jongeren identificeren zich minder met de naam ‘Wildemanbuurt’²⁵. De Wildemanbuurt staat al meer dan twintig jaar bekend

als een aandachtsbuurt. Zo werd de buurt in 2007 bijvoorbeeld aangemerkt als prachtwijk op de lijst van minister Vogelaar, maar volgens sommigen is er tot op heden weinig resultaat geboekt²⁶.

Een van de drukste en belangrijkste punten in de buurt is de straat de Osdorper Ban, ook wel de Ban genoemd. De Osdorper Ban is een drukke winkelstraat met veel verschillende winkels zoals supermarkten, bakkers, een snackbar en een paar cafés. Veel mensen uit de buurt doen hier boodschappen en ook 's avonds is het druk op de Ban vanwege een aantal horecagelegenheden die tot laat in de avond geopend zijn²⁷.

Demografie

In de Wildemanbuurt wonen ca. 5.000 mensen. Van de huizen die in deze buurt staan, is 80% in het bezit van een huur-coöperatie. Slechts 9% van de huizen zijn koopwoningen en de overige 11% bestaat uit overige huur. In de buurt staan vrijwel alleen meergezinswoningen (98%), eengezinswoningen zijn er amper (2%)²⁸. De gemiddelde WOZ-waarde in 2019 van woningen in de Wildemanbuurt is €180.000. Dit ligt onder zowel het landelijk gemiddelde (€192.000) als onder het gemiddelde van de gemeente Amsterdam (€378.000)²⁹. Het gemiddelde bruto jaarinkomen in de Wildemanbuurt is laag en ook de gemiddelde sociaaleconomische status van de Wildemanbuurt is een van laagste van de stad Amsterdam³⁰.

De samenstelling van de buurt is erg divers. Er wonen veel gezinnen met kinderen, maar er zijn ook veel oudere mensen die zelfstandig wonen in een van de speciaal daarvoor bestemde seniorenflats. Veel mensen die in Osdorp-Oost en de Wildemanbuurt wonen, hebben een migratieachtergrond. Zo heeft bijvoorbeeld 64% van de bewoners een niet-westerse migratieachtergrond, het merendeel hiervan is Marokkaans³¹.

Criminaliteit en onveiligheidsgevoelens

Door de jarenlange opeenstapeling van veel verschillende problematieken, is de Wildemanbuurt een voedingsbodem geworden voor allerlei soorten criminaliteit³². Veel van de criminaliteit lijkt aan drugs gerelateerd te zijn. Daarnaast zijn er regelmatig diefstallen, inbraken en berovingen van bijvoorbeeld bezoekers en ondernemers van de winkels op de Osdorper Ban. De verschillende incidenten gaan gepaard met veel geweld. Ook worden toeristen vaak het slachtoffer van auto-inbraken en zakkenrollers of wordt hen drugs aangeboden wanneer zij op straat lopen³³. Tegelijkertijd is de meldings- en aangiftebereidheid in de buurt erg laag en heerst er een groot gevoel van onveiligheid. De score op de onveiligheidsindex is voor Osdorp-Oost dan ook een van de hoogste van Amsterdam³⁴. Om

deze redenen is door de gemeente Amsterdam in 2018 cameratoezicht ingezet in het grootste deel van de Wildemanbuurt. Dit cameratoezicht is nog een keer verlengd tot en met 31 december 2020³⁵.

Zowel de Wildemanbuurt specifiek als ook de wijk Osdorp-Oost in het algemeen zijn de laatste jaren regelmatig negatief in het nieuws gekomen. Zo wordt bijvoorbeeld in de periode 2016-2019 een aantal keer bericht over grote drugsvondsten en/of wapenvondsten die gedaan zijn in verschillende appartementencomplexen. Ook zeer recent, op 31 augustus 2020, kopt Het Parool bijvoorbeeld: ‘Tot 8,5 jaar cel voor zes leden drugsbende uit West’³⁶. De appartementen in deze wijk lijken daarnaast kwetsbaar voor malafide woningbemiddelaars die voornamelijk buitenlandse criminelen huisvesten in de wijk³⁷.

Overlast en verloedering

Door de bewoners van de wijk wordt vooral overlast ervaren van de zogenaamde hangjongeren in de buurt. Veel jongeren zijn grote delen van de dag op straat. Dit komt onder andere omdat er geen plek voor ze is om samen te komen, maar ook omdat de thuissituatie bij veel van de jongeren niet ideaal is waardoor ze de straat op worden gedreven³⁸. Door de buurtbewoners wordt het hangen van deze jongeren al snel gezien als overlastgevend en ook zijn er veel aannames dat deze jongeren zich bezighouden met drugsgebruik en drugshandel. De overlast van de jongeren wordt als een van de grootste (sociale) problemen van de buurt gezien, waarbij een sterk gevoel van ‘wij-zij’ lijkt te overheersen. Het gaat hier om de jongeren versus de andere bewoners van de buurt die zich onveilig voelen. In de Wildemanbuurt zijn dan ook relatief veel spanningen tussen buurtbewoners en de politie of tussen buurtbewoners onderling³⁹.

In de buurt heerst ook een sfeer van verloedering. Er is veel afval op straat zichtbaar, er is veel achterstallig onderhoud en ook de winkels op de Osdorper Ban hebben ondanks de drukte een verloederd uiterlijk⁴⁰. De huizen van de bewoners zijn vaak in slechte staat. Zo zijn muren van sommige woningen beschimmeld, een gegeven waar de SP in maart 2018 zelfs Kamervragen over heeft gesteld⁴¹. Ook zijn veel woningen te klein voor het hele gezin en delen veel jongeren bijvoorbeeld een slaapkamer met een broertje of zusje⁴².

Eindnoten

1. Van der Laan, Beerthuizen & Goudriaan, 2017; Van der Laan & Beerthuizen, 2018; De Waard, Van der Laan & Scheepmaker, 2017 en Van der Laan, Pleysier & Weerman, 2020.
2. Ferwerda & Van Ham, 2017.

3. Berkeley & Van Uden, 2009; Vollaard, Versteegh & Van den Brakel, 2009; Bervoets, Ferwerda, Bremmers, Keijzer & Appelman, 2013; Van der Laan, et. al, 2018; Ferwerda, 2019; De Waard, 2019.
4. Weerman, 2017.
5. Skogan & Frydl, 2004.
6. Versteegh, Van der Plas & Nieuwstraten, 2011; Braga & Weisburd, 2012.
7. Van Burik, Hoogeveen, De Jong & Vogelvang, 2013.
8. 1995 en 2017.
9. Onder andere Geenen, 2010; Weijers, 2018; Blokland & De Kruijff, 2020
10. Sampson & Laub, 1995.
11. Bersani & Eggleston Doherty, 2018; Giordano & Longmore, 2019.
12. Maruna 2001; McNeill 2006.
13. 2019.
14. Crone, 2018.
15. 2018.
16. Lenkens, van Lenthe, Schenk, Magnée, Sentse, Severiens, Engbersen & Nagelhout, 2019.
17. 2010.
18. 2008.
19. Ferwerda, Jakobs & Beke, 1996; Beerthuizen, Leijsen & Van der Laan, 2019.
20. Ferwerda, Beke & Bervoets, 2013.
21. Ferwerda, Beke & Bervoets, 2017.
22. Ferwerda, Wolsink & Van Leiden, 2020.
23. Ferwerda, Beke & Bervoets, 2013; Weijers & Van Drie, 2014; Bervoets & van Wijk, 2016; Van Grinsven & Verwest, 2017; Ferwerda, Beke & Bervoets, 2017; Van Koppen, Van der Geest & Kleemans, 2017; Weijers, 2019; Fuller, Morgan & Brown, 2019; Campedelli, Calderoni, Comunale & Meneghini, 2020.
24. Weijers, Ferwerda & Robby Roks, 2021.
25. Jeursen & Achleitner, 2019.
26. Trouw, 2018.
27. Can, Patan, Smith, Sudarmanto, & Bakker, 2018.
28. CBS, 2019a; OIS, 2019a.
29. CBS, 2019b.
30. OIS, 2019a.
31. CBS, 2019a.
32. Jeursen & Achleitner, 2019.
33. AT5, 2018.
34. OIS, 2019b.
35. AT5, 2018; Gemeente Amsterdam, 2019
36. Het Parool, 2020.
37. Blik op Nieuws, 2020; Parool, 2018.
38. Can, Patan, Smith, Sudarmanto, & Bakker, 2018; Jeursen & Achleitner, 2019.
39. Jeursen & Achleitner, 2019.
40. Can, Patan, Smith, Sudarmanto, & Bakker, 2018; Trouw, 2018
41. Trouw, 2018.
42. Can, Patan, Smith, Sudarmanto, & Bakker, 2018.

3

De netwerkanalyse

In dit hoofdstuk staan de resultaten van de netwerkanalyse centraal. Vanzelfsprekend worden deze resultaten in geanonimiseerde vorm beschreven. We starten met een korte introductie waarin de gehanteerde categorieën plegers die in de analyse worden gebruikt worden geïntroduceerd. Daarna bespreken we het beeld zoals dat uit de analyse van het netwerk in de Wildemanbuurt naar voren komt. Dit hoofdstuk wordt afgesloten met de huidige aanpak van de personen in het netwerk.

3.1 Over carrières, rekrutering, categorieën plegers en clusters

Het werven van nieuwe aanwas is onderdeel van het zogeheten doorcriminaliseren van criminele jeugd¹. Daarmee wordt een criminele carrière bedoeld die van kwaad tot erger gaat. Bijvoorbeeld van drugsrunner naar spil in een dealernetwerk. Op basis van een empirisch onderzoek in een aantal gemeenten worden vijf typen plegers binnen criminele netwerken onderscheiden: de criminele locals, de jonge aanwas, de rising stars, de harde kern en de facilitators². Datzelfde onderscheid hanteren we voor de analyse in de Wildemanbuurt.

Om te bepalen wie wat is, zijn de leeftijd en de actieradius doorslaggevend³. De antecedenten en de positie in het netwerk kleuren de typen nader in. De locals (de naam zegt het al) hebben een beperkte actieradius, en zijn vaak oudere, lokale veelplegers. Niet bepaald de succesvolle criminelen. Succesvol is wel de harde kern: beroepscriminelen met een stevige verzameling antecedenten én een grote actieradius. Zij zijn vaak bovenlokaal (en zelfs internationaal) actief. Vanuit lokaal en regionaal veiligheidsperspectief zijn de rising stars – of zoals Amsterdam ze noemt, de doorgroeiers – mogelijk het meest interessant. Het gaat daarbij, kort gezegd, om het lokale aanstormende criminele talent. De kans lijkt

groot dat de leden van deze groep zich zullen doorontwikkelen richting de harde kern. Deze groep is nog redelijk tot steeds minder zichtbaar in het publieke domein. Dan de jonge aanwas: dat zijn jongeren die door professionals worden gezien als risicogroep en zich veelal schuldig maken aan overlast maar ook incidenteel aan ernstige delicten, zoals bedreigingen, intimidatie, woninginbraak, straatroof en overvallen. Het betreft daarbij onder meer ‘territoriaal geweld’⁴. Deze jongens – want dat zijn het vooral – claimen een straat of buurt als ‘domein’, voelen zich heer en meester in de wijk en intimideren of bedreigen bewoners die zich hierbij niet neer wensen te leggen. Een wat aparte categorie zijn de ‘facilitators’. Zij verlenen hand- en spandiensten aan personen uit het criminele circuit, zoals helers, vaders uit criminele families en katvangers. Vaak gaat het daarbij – dus – al lang niet meer om jeugdige criminelen.

Hoe dan ook spelen netwerken een cruciale rol bij het doorcriminaliseren. Overigens wordt strikt genomen in de onderzoeksliteratuur onderscheid gemaakt tussen netwerken en samenwerkingsverbanden⁵. Samenwerkingsverbanden – wij noemen dat subnetwerken of clusters – worden gezien als het meest concrete niveau van netwerken. Een netwerk kan strikt genomen uit meerdere clusters bestaan die niet altijd van elkaar weten dat zij opereren in hetzelfde (overkoepelende) netwerk⁶. Dat komt ook omdat het etiket netwerk vaak door een criminoloog of politieanalist van buitenaf op een groep samenplegers wordt geplakt⁷. De personen in kwestie kunnen hun verband en ook de grootte van hun netwerk heel anders inschatten. Het gaat hoe dan ook om sociale en criminele verbanden die bestaan uit personen en relaties tussen personen⁸. In dit onderzoek gebruiken we de termen jonge aanwas, criminele locals, harde kern, rising stars, facilitators, criminele families, het netwerk en de clusters.

Het netwerk en de clusters

In hoofdstuk 1 is aangegeven hoe in een aantal analysestappen het limited netwerk van 156 personen tot stand is gekomen. Dit totale netwerk in en om de Wildemanbuurt bestaat uit diverse subnetwerken die we clusters noemen. Om tot clusters te komen is gebruik gemaakt van ‘Modularity Class’⁹. Modulariteit is een methode om de structuur van netwerken te bepalen. Het is ontworpen om de sterkte van de opdeling van een netwerk in clusters te meten. Netwerken met een hoge modulariteit hebben dichte verbindingen tussen de knooppunten binnen clusters, maar schaarse verbindingen tussen knooppunten uit verschillende clusters. Modulariteit wordt vaak gebruikt in optimalisatiemethoden voor het detecteren van gemeenschapsstructuren in netwerken. De methode bestaat uit twee fasen. Ten eerste zoekt het naar “kleine” gemeenschappen door de modu-

lariteit op een lokale manier te optimaliseren. Vervolgens verzamelt het knooppunten van dezelfde gemeenschap en bouwt het een nieuw netwerk op waarvan de knooppunten de gemeenschappen zijn. Deze stappen worden iteratief herhaald totdat een maximale modulariteit is bereikt.

Van jonge aanwas tot criminele familie

Voor de criminele classificatie – jonge aanwas, rising stars, criminele locals, harde kern en facilitators – gebruiken we de actieradius per persoon en de leeftijd¹⁰. Dat gaat als volgt:

- Per strafbaar feit wordt op basis van de berekende afstand tussen woon- en pleegplaats de actieradius bepaald. De actieradius kent drie categorieën: lokaal, regionaal en landelijk. Indien de afstand tussen woon- en pleegplaats 0-3,5 km betreft dan krijgt het de categorie lokaal. Is de afstand tussen de 3,5 en de 20 km dan krijgt het de categorie regionaal. Is de afstand groter of gelijk aan 20 km krijgt het de categorie landelijk.
- Naast dat per strafbaar feit de actieradius wordt berekend, wordt deze ook per persoon bepaald. Per persoon wordt bepaald hoeveel procent van alle, door de persoon gepleegde strafbare feiten lokaal, regionaal of landelijk hebben plaats gevonden. Daarnaast kan het ook voorkomen dat de woon- of pleegplaats onbekend is. Indien 70% of meer van alle strafbare feiten lokaal zijn gepleegd krijgt de persoon het label 'lokaal'. Bij 70% of meer regionaal krijgt de persoon het label 'regionaal'. Bij 70% of meer landelijk krijgt de persoon het label 'landelijk'. Bij 70% of meer onbekend krijgt de persoon het label 'onbekend'. Vervolgens ontstaat er ook een overige categorie, namelijk wanneer geen van bovenstaande logica opgaat. Indien bijvoorbeeld een persoon een verhouding heeft van 60% lokaal, 20% regionaal en 20% landelijk heeft of meer evenredig verdeeld in 33/33/34 dan krijgt de persoon het label 'diffuus'.
- Aan de hand van de actieradius per persoon en de leeftijd wordt de criminele classificatie per persoon bepaald. Dat wordt gedaan op basis van systeeminformatie bij de politie. De classificatie vindt plaats volgens onderstaande matrix.

Tabel 3.1 – Criminele classificatie op basis van leeftijd en actieradius

Leeftijd	Actieradius				
	Lokaal	Regionaal	Landelijk	Diffuus	Onbekend
t/m 17	Jonge aanwas	Rising stars	Harde kern	X	X
18 t/m 21	Rising stars	Rising stars	Harde kern	Rising stars	X
22 t/m 29	Criminele 'locals'	Harde Kern	Harde kern	Harde kern	X
30 t/m 39	Criminele 'locals'	Criminele 'locals'	Harde Kern	Criminele 'locals'	X
40 en ouder	Facilitator	Facilitator	Harde Kern	Criminele 'locals'	X

Het kan voorkomen dat er op basis van de beschikbare informatie in systemen bij de politie geen duidelijke classificatie gemaakt kan worden. Deze worden in de matrix aangegeven met een 'X'. Voor deze personen ('de X-en') zijn aparte sessies met frontlineprofessionals georganiseerd om deze per individu te bespreken en hen op basis van straatinformatie alsnog een classificatie te geven. In sommige gevallen – zo zullen we later zien – lukt dat niet waardoor we naast genoemde classificaties ook de classificatie X hebben.

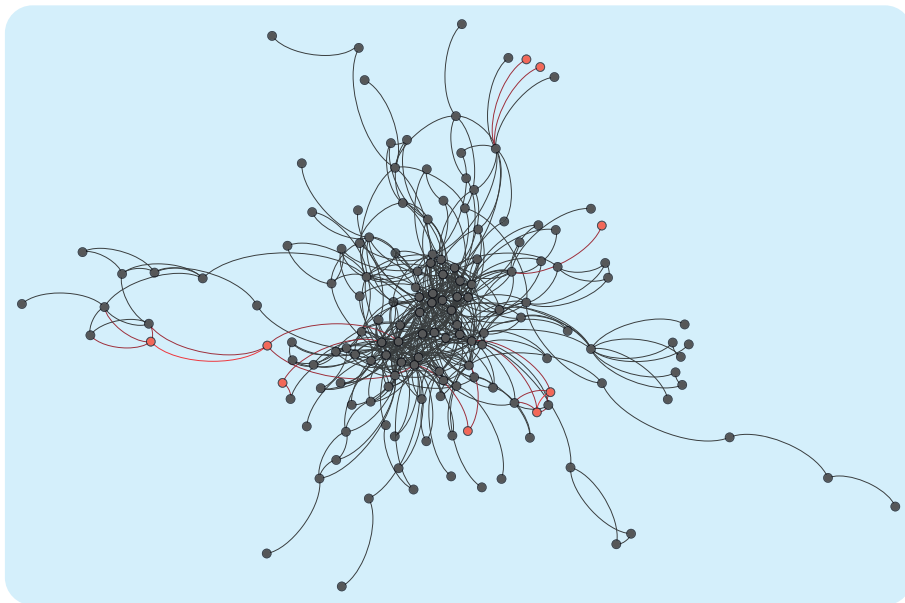
Tot slot de definitie van criminele families. De criminele familie bestaat uit ten minste drie generaties (het oorspronkelijke basisgezin, de kinderen met eventuele partners en de kleinkinderen van het oorspronkelijke basisgezin), waarbij het leeuwendeel van de gezinnen in de betreffende gemeente woont. Binnen de verschillende gezinnen van de familie is sprake van ten minste twee kinderen tussen de 0 en 18 jaar. Ten minste twee meerderjarige leden van de familie maken zich (vermoedelijk) schuldig aan ernstige strafbare feiten. Denk hierbij aan vormen van criminaliteit met een mate van georganiseerdheid, een geweldscomponent of een ondermijnend karakter¹¹.

3.2 Het netwerk: een eerste beschrijving

In het totale netwerk van de Wildemanbuurt – zie figuur 3.1 – zitten in totaal 156 personen. Het netwerk bestaat voor 94% uit mannen (147) met een Marokkaanse of Turkse (migratie) achtergrond¹². De 9 vrouwen zijn in figuur 3.1 in het rood aangegeven. De gemiddelde leeftijd van de leden van het netwerk is 28 jaar. De

leeftijden van de personen in het netwerk lopen van 16 tot 52 jaar. Wanneer naar het netwerk in zijn geheel gekeken wordt, valt een aantal zaken op die we hierna aan de orde stellen.

Figuur 3.1 – het totale netwerk van de Wildemanbuurt

Criminaliteit

In de afgelopen 3 jaar zijn de leden van het netwerk betrokken geweest bij 2.955 door de politie geregistreerde incidenten. Dat is gemiddeld bijna 19 incidenten per persoon.

90% van de leden van het netwerk heeft antecedenten c.q. is als verdachte betrokken geweest bij het plegen van een strafbaar feit. In totaal gaat het om 1.810 antecedenten wat betekent dat de leden van het netwerk gemiddeld bijna 12 antecedenten hebben. In tabel 3.2 staat een overzicht van de aard en omvang van de antecedenten.

Tabel 3.2 – Aard en omvang van de antecedenten van de leden van het Wildemannetwerk

Categorie ¹³	Aantal	Percentage
Afpersing/incasso	20	1,2
Cybercrime	1	0,0
Fraude/vervalsing/oplichting	42	2,3
Geweld/bedreiging/ontvoering	270	14,9
Liquidatie/moord/doodslag	19	1,0
Overige misdrijven	199	11,0
Overige vermogensmisdrijven	854	47,2
Overvallen/ram- en plofkraken	28	1,5
Opiumwetgeving	93	5,1
Wegenverkeerswet	68	3,8
Voertuigcriminaliteit	162	9,0
Wet wapens en munitie	39	2,2
Witwassen crimineel vermogen	7	0,4
Zeden	8	0,4
Totaal	1.810	100,0

In de tabel 3.2 is te zien dat:

- Overige vermogensmisdrijven komen met 47% het meest voor;
- geweldsmisdrijven (16%) waaronder bedreigingen en ontvoeringen, maar ook liquidaties en moord- en doodslag staan op twee. Geweld binnen het netwerk is veelal instrumenteel;
- binnen de categorie overige misdrijven (11%) vallen zaken als brandstichting, vernieling en wederspanning;
- binnen het netwerk is het aandeel van voertuigcriminaliteit (9%) ook relatief groot. Te denken valt aan de diefstal van motoren en scooters.
- misdrijven in het kader van de opiumwet (5%) bestaan o.a. uit handel in verdovende middelen, maar er is ook handel in lachgas en nepdope¹⁴;
- overtredingen en misdrijven in het kader van de wegenverkeerswet (4%) misdrijven in het kader van de wet wapens en munitie (2%) en zedenmisdrijven, witwassen komen minder of in het geval van cybercrime zeer incidenteel voor.

Gesloten netwerk

Het netwerk is hecht, gesloten en door de sterke onderlinge - deels familie - relaties ook efficiënt. Binnen het netwerk zijn middelen (denk aan voertuigen, geld en vuurwapens), personen (in verschillende categorieën) en (criminele) kennis aanwezig om strafbare feiten te plegen. Derden worden niet snel toegelaten tot het netwerk en het is voor buitenstaanders (zoals de politie) dan ook moeilijk om kennis over personen in het netwerk binnen te halen. In het centrum van het netwerk zitten de groepen jongeren die actief zijn in de Wildemanbuurt met als kern de Wildemangroep waarvan de leden bij het stadsdeel goed in beeld zijn en al jaren aandacht krijgen. Aan de randen van het netwerk zit een aantal brokers. Dit zijn poortwachters die de link tussen het netwerk en de 'buitenwereld' zijn. Ook de liquidaties of pogingen daartoe worden gepleegd door een aantal personen die aan de randen van het netwerk terug te vinden zijn.

Familierelaties

Veel personen in het netwerk zijn familie van elkaar. Het gaat vooral om broers en neven, maar er zijn ook enkele zussen en nichten in het netwerk zichtbaar. Daarnaast bestaan er onderlinge connecties via schoonfamilies, waarbij een zoon uit de ene familie bijvoorbeeld een relatie heeft met een dochter uit een andere familie. Vanwege al deze familiebanden is het niet verrassend dat hier sprake is van een hecht netwerk en van een aantal personen uit verschillende criminele gezinnen of families. De criminele leefstijl is bij wijze van spreken met de paplepel ingegoten en criminaliteit wordt van generatie op generatie doorgegeven.

Verbinders

Het valt op dat er in het netwerk op basis van dezelfde leeftijd veel horizontale contacten tussen jongeren onderling zijn, maar dat er ook een aantal verbinders in het netwerk zichtbaar zijn die zorgen voor verticale verbindingen. Rondom deze personen hebben zich subnetwerken c.q. clusters gevormd en de verbinders staan vervolgens weer in contact met andere clusters. Binnen een cluster hebben deze verbinders vaak een leidinggevende rol en hierdoor beïnvloeden ze de andere personen in de groep op een negatieve manier. Dit gebeurt onder andere doordat jongeren door deze personen worden aangezet tot bijvoorbeeld woninginbraak of drugscriminaliteit. Omdat de situatie in de Wildemanbuurt in het algemeen al erg kansarm is waardoor de jongeren in de buurt al vatbaarder zijn voor criminaliteit, is de invloed van deze verbinders extra zorgelijk. Zij vormen namelijk de schakels om jongeren die nog tamelijk onschuldig actief zijn in de criminaliteit in contact te brengen met zware jongens en zwaardere vormen van

criminaliteit. Te denken valt aan ernstige vermogensmisdrijven, geweldsmisdrijven maar ook de drugs- en ondermijnende criminaliteit.

De rol van de vrouwen

Hoewel het netwerk voornamelijk bestaat uit mannen zijn er ook 9 vrouwen in het netwerk aanwezig. Deze vrouwen zijn allemaal partners of familie (zus, moeder of tante) van andere personen in het netwerk. Ook onderling schijnt een aantal van de vrouwen bevriend te zijn. Naar alle waarschijnlijkheid worden de vrouwen in het netwerk op verschillende manieren gebruikt door hun broers, neven of partners. Ze hebben bijvoorbeeld als katvangers of facilitators auto's en scooters op naam staan die ze uitlenen, ze betalen boetes of zorgen voor de boodschappen. Daarnaast zijn er vermoedens dat deze vrouwen mogelijk faciliteren door pakketjes weg te brengen. De vraag die hier speelt is of en in hoeverre dit vrijwillig gebeurt. Het is namelijk niet altijd zeker of deze vrouwen het slachtoffer zijn in deze situatie of dat ze juist compleet op de hoogte zijn en zelfs profiteren van de criminaliteit van hun mannelijke familieleden.

Een deel van de vrouwen wordt omschreven als kwetsbaar met een bredere problematiek. Ook schijnt een deel van de vrouwen erg materialistisch te zijn. Zij dragen dure kleding, hebben dure spullen en rijden in dure auto's rond ondanks dat hun eigen inkomen hier ogenschijnlijk niet toereikend genoeg voor is. Mede hierdoor zijn vermoedens van betrokkenheid bij criminaliteit ontstaan. Daarnaast zijn er vermoedens dat een deel van deze vrouwen zich prostitueert in ruil voor geld en spullen. Er is geen sprake van pooiers, de vrouwen werken als het ware als zzp'er waarbij dit waarschijnlijk wordt gecoördineerd door twee zussen uit een familie waarvan de broers in het netwerk zitten.

Bedrijven en zzp-ers

In het netwerk komt een aantal bedrijven in of in de directe omgeving van Amsterdam Nieuw-West naar voren als 'interessant'. Het zijn ontmoetingsplekken of locaties die faciliteren. Ook zijn er diverse verbindingen tussen het netwerk en de automotive sector (vooral voor het huren van auto's) in andere delen van het land. Criminelen maken frequent gebruik van huurvoertuigen bleek uit het onderzoek 'criminelen achter het stuur'¹⁵. De voertuigen bieden criminelen een vervoersmiddel, de gelegenheid om anoniem te rijden en relatieve onaanastbaarheid, omdat een gehuurd voertuig niet persoonlijk afgepakt kan worden. De huurvoertuigen worden gebruikt voor het uitvoeren van criminelen activiteiten. Het gaat dan bijvoorbeeld om witwassen, druggerelateerde criminaliteit, transport en handel van illegale goederen, voertuigdiefstal, inbraken, ram- en

plofkraak, liquidaties en terroristische acties. Huurvoertuigen komen dan ook veelvuldig in politie-informatie en opsporingsonderzoeken naar misdrijven voor. Criminelen maken gebruik van huurvoertuigen van zowel bonafide als malafide bedrijven. Autoverhuurbedrijven faciliteren daarmee onbewust of bewust criminelen en criminele activiteiten. Daarmee vormt de autoverhuurbedrijf een belangrijke schakel tussen de onder- en bovenwereld.

Tot slot zijn diverse mannen in het netwerk als zzp-er in de Amsterdamse taxibranche actief. Vanuit een recent uitgevoerd fenomeenonderzoek¹⁶ naar deze branche is bekend dat relatief veel taxichauffeurs (meer dan de helft in de afgelopen drie jaar) bekenden van de politie zijn, maar dan vooral als verdachte of betrokkene bij verkeers-, gewelds en vermogensmisdrijven. Hun bewuste of onbewuste aandeel bij ondermijnende criminaliteit is er zeker. De diverse bronnen die werden geraadpleegd, wijzen er op dat de taxibranche een interessante spil in een web van criminele netwerken kan zijn. Het betreft netwerken die zich vooral bezighouden met drugs en wapens. Daarbij zijn chauffeurs faciliterend en taxi's de perfecte dekmantel om drugs, wapens maar ook criminelen te vervoeren. Op deze wijze zijn onder- en bovenwereld aan elkaar verbonden.

Open bronnen geraadpleegd

Zoals aangegeven, werd er een open bronnenonderzoek uitgevoerd op een representatieve steekproef van 80 personen uit het totale netwerk¹⁷. Zijn ze vindbaar en zo ja, welke informatie komt naar voren was de vraag. Het is opvallend dat er van deze 80 personen erg weinig online informatie te vinden is. Zo zijn er weinig tot geen sociale media accounts te vinden, worden de personen vrijwel nergens vermeld en blijken de vermeldingen die er dan wél zijn gedateerd te zijn. Dit gegeven kan er op wijzen dat deze personen bewust onder de radar proberen te blijven.

Van 23 personen is online wel informatie op sociaal of crimineel gebied gevonden. Zo valt bijvoorbeeld van drie personen op een Facebookpagina te lezen op welke middelbare school dan wel hogere school zij hebben gezeten en heeft een van de personen in 2015 meegewerkt aan een interview over haar middelbare school. Wat betreft werk duikt er een taxibedrijf op met een adres in de Wildemanbuurt die op naam gekoppeld kan worden aan twee personen uit het netwerk. Het is echter niet af te leiden of dit taxibedrijf daadwerkelijk op naam van een van deze twee staat, maar mogelijk hebben zij hier werk in. Een ander persoon is recentelijk (2020) gestart als bestuurder van een logistiek bedrijf dat goederen vervoert. Over dit bedrijf is echter geen verdere online informatie te vinden, zo is er bijvoorbeeld geen

website en is het verder opvallend dat deze persoon met 21 jaar wellicht relatief jong is om zo'n functie te bekleden. Een andere wat oudere man lijkt een of meerdere bedrijven op naam te hebben staan, maar het wordt niet duidelijk wat voor soort bedrijven dit precies zijn. Weer een ander persoon geeft op Facebook aan sinds maart 2020 als 'handelaar' te werken.

Wat betreft sport worden de namen van zeven personen genoemd in combinatie met voetbal. Op websites van amateur voetbalclubs in de omgeving van de stad waarbij teamindelingen bekend zijn gemaakt komen vijf personen terug. Deze teamindelingen zijn echter afkomstig uit de periode 2012-2013 of 2015-2016 en dus niet recent. Van twee van de zeven personen is te vinden dat zij in het verleden op redelijk niveau hebben gevoetbald. Van een van deze zeven personen is bekend dat hij momenteel (2021) nog steeds voetbalt bij een amateurclub. Een andere jongeman staat bekend als kickbokstalent en wordt gesponsord door een sportschool.

Overige vermeldingen betreffen vermeldingen over een persoon die een scooterrijbewijs heeft behaald in 2016 en twee personen die wat actievere sociale media pagina's zoals Facebook en Instagram hebben.

Wat betreft crimineel gedrag komt bij een persoon naar voren dat hij in 2015 een dwangbevel heeft gekregen zodat een deurwaarder zijn executie kon uitvoeren. Dit is terug te vinden via een openbaar exploit. Een andere jongeman komt in augustus 2020 naar voren als verdachte van een schietpartij en weer een andere man is in 2020 neergeschoten tijdens een incident bij zijn winkel. Tevens is van een man bekend dat hij in 2016 een gebiedsverbod heeft gekregen omdat er vermoedens waren dat hij geliquideerd zou worden vanwege betrokkenheid bij drugscriminaliteit en op deze manier de kans op onschuldige slachtoffers verminderd zou worden. Van de overige personen komt in open bronnen geen criminele informatie boven.

3.3 Het netwerk en de categorieën

Om het netwerken beter te kunnen begrijpen en als input voor de aanpak, hebben we de 156 personen met behulp van de systeem- en straatinformatie getypeerd op basis van de aard en het stadium van hun criminele activiteiten. Bepalend voor toewijzing aan één van de zes typen zijn leeftijd, actieradius (lokaal, regionaal of landelijk actief) en criminaliteitsprofiel. Allereerst wordt een overzichtstabel gepresenteerd om de typen binnen het Wildemannetwerk daarna te duiden.

Tabel 3.3 – Categorieën in het Wildemannetwerk naar aantal en percentage

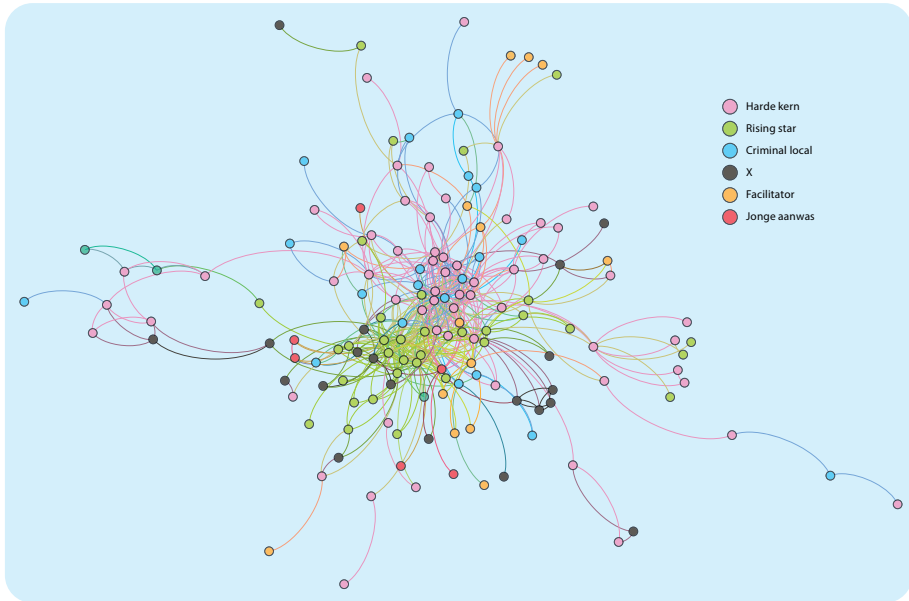
Categorie	Aantal	Percentage
Harde kern	62	39,8
Rising stars	35	22,4
Criminele locals	23	14,7
Facilitators	14	9,0
Jonge aanwas	8	5,1
X-subjecten	14	9,0
Totaal	156	100

Zwaar netwerk

In vergelijking met dit type analyses in andere gemeenten in het land is het Wildemannetwerk zwaar. Er zitten relatief veel harde kenners, facilitators en rising stars in het netwerk terwijl het aandeel van de jonge aanwas klein is. Gekoppeld aan het voorafgaande is de actieradius van veel netwerkliden groot en de door hen gepleegde criminaliteit stevig. Vooral de ernstige vermogensmisdriven, het instrumentele geweld, de beschikbaarheid van wapens¹⁸ en de link naar liquidaties maakt dit netwerk bijzonder en onderscheidend van andere netwerken in het land en wellicht ook in Amsterdam.

De rest van deze paragraaf staat in het teken van de duiding van de categorieën. In figuur 3.2 zijn de categorieën in het Wildemannetwerk weergegeven.

Figuur 3.2 – categorieën in het Wildemannetwerk

Harde kern

Van de personen in het netwerk behoren er 62 tot de zogenoemde harde kern. Ze zijn vooral regionaal en landelijk crimineel actief. De gemiddelde leeftijd van deze personen is 26 jaar en in deze groep zitten alleen mannen. In de afgelopen 3 jaar zijn ze betrokken bij 1.314 door de politie geregistreerde incidenten en dat is een gemiddelde van 22 incidenten per persoon. De harde kern heeft gemiddeld ruim 17 antecedenten en dat is het hoogste van alle categorieën plegers. Hun antecedenten¹⁹ bestaan vooral uit vermogensmisdrijven waaronder voertuig-criminaliteit en ram- en plofkraken, geweldsmisdrijven waaronder afpersingen en betrokkenheid bij liquidaties, drugscriminaliteit en wapenbezit en -gebruik. Ze opereren professioneel: criminele acties worden gepland en voorbereid. Ook maken ze maximaal gebruik van de kennis, personen en middelen die binnen het netwerk aanwezig zijn. Betrokkenen geven aan dat deze personen lokaal steeds minder in beeld zijn omdat ze veelal elders hun strafbare feiten plegen en in de wijk low-profile proberen te zijn²⁰.

Rising stars

In de categorie rising stars bevinden zich 35 personen, wederom allemaal man. De gemiddelde leeftijd van deze groep is 20 jaar. Dit is illustratief voor de beschrij-

ving die deze groep typeert, namelijk die van aanstormend crimineel talent. Deze jongens zijn carrière aan het maken in de misdaad en hebben aansluiting bij de harde kern. De leden van deze groep bevinden zich vaak in een overgangsfase. Aan de ene kant zijn ze (als groep) nog zichtbaar op straat en veroorzaken de nodige overlast – vaak in de rol van regisseur. Dat strategische gedrag is aan de andere kant een teken van een omslag, want hun criminele activiteiten worden belangrijker en professioneler. Aandacht van de politie is niet gewenst en dat is een reden om uit het publieke domein te verdwijnen en ‘ondergronds’ c.q. ‘bovenlokaal’ te gaan. Ze zijn vanwege hun gedrag en rijzende positie te typeren als negatieve rolmodellen voor de jonge aanwas en de daarop volgende generatie. Vanuit lokaal en regionaal veiligheidsperspectief zijn de rising stars dan ook zeer interessant, maar tot nu toe vaak nog een vergeten groep. Ze zijn te ‘groot voor de wijk(agent) en nog te klein voor de recherche’. Het criminaliteitspatroon van onze rising stars typeert zich door vermogensmisdriften en een opvallend grote betrokkenheid bij voertuigcriminaliteit. Ze hebben gemiddeld bijna 8 antecedenten als verdachte en gezien het feit dat ze per persoon in de afgelopen 3 jaar bij gemiddeld 19 incidenten betrokken zijn geweest, wijst er op dat ze als verdachte redelijk goed uit handen van politie en justitie weten te blijven.

Criminele locals

De derde categorie personen in het netwerk betreft die van de criminele locals. Dit zijn de minder ‘succesvolle’ criminelen uit het netwerk, die vooral lokaal opereren en die niet de stap hebben gezet naar regionale en bovenlokale misdaadpraktijken. In deze groep bevinden zich 23 personen (21 mannen en twee vrouwen). De gemiddelde leeftijd van de groep is 27 jaar. Ze houden zich vooral bezig met lokale drugscriminaliteit en het plegen van vermogensmisdriften en voertuigcriminaliteit. Ze waren per persoon in de afgelopen 3 jaar gemiddeld betrokken bij 17 door de politie geregistreerde incidenten en hebben gemiddeld 10 antecedenten. Binnen de clusters waar ze deel van uitmaken, zijn ze te typeren als uitvoerders of meelopers. Ze pikken als het ware een ‘crimineel graantje’ mee.

Jonge aanwas

In het Wildemannetwerk bestaat de categorie jonge aanwas uit acht personen tussen de 16 en 19 jaar (gemiddelde leeftijd 17 jaar) die omschreven kunnen worden als risicogroep voor het starten van een criminele carrière. Ook de jonge aanwas bestaat volledig uit mannen. Ze claimen een plek of plekken in de buurt als ‘domein’ en voelen zich de baas. Ze intimideren of bedreigen bewoners die zich hierbij niet neerleggen en dat is terug te zien in hun criminaliteitspatroon.

Ook maakt deze risicogroep zich regelmatig schuldig aan vermogensdelicten, zoals inbraken en diefstallen. In de afgelopen 3 jaar zijn ze betrokken bij 211 door de politie geregistreerde incidenten en dat is een gemiddelde van 26 incidenten per persoon. Ook deze jongeren hebben in vergelijking met de hoge betrokkenheid bij incidenten een laag gemiddeld aantal antecedenten van bijna 10.

Facilitators

De categorie facilitators betreft personen die hand- en spandiensten verlenen aan de personen in het criminele netwerk. Het gaat hier om 14 personen (13 mannen en 1 vrouw) die bijvoorbeeld katvanger zijn, vervoer of een locatie (stash) regelen of wiens onderneming gebruikt wordt voor drugshandel. De gemiddelde leeftijd van deze groep is relatief hoog, namelijk 38 jaar. In de afgelopen 3 jaar zijn ze gemiddeld per persoon betrokken geweest bij 17 incidenten. Hun gemiddelde van 8 antecedenten betreft vooral misdrijven die passen bij hun rol: opiumwetgeving, fraude, vervalsingen en oplichting, wegenverkeerswetgeving en betrokkenheid bij liquidaties.

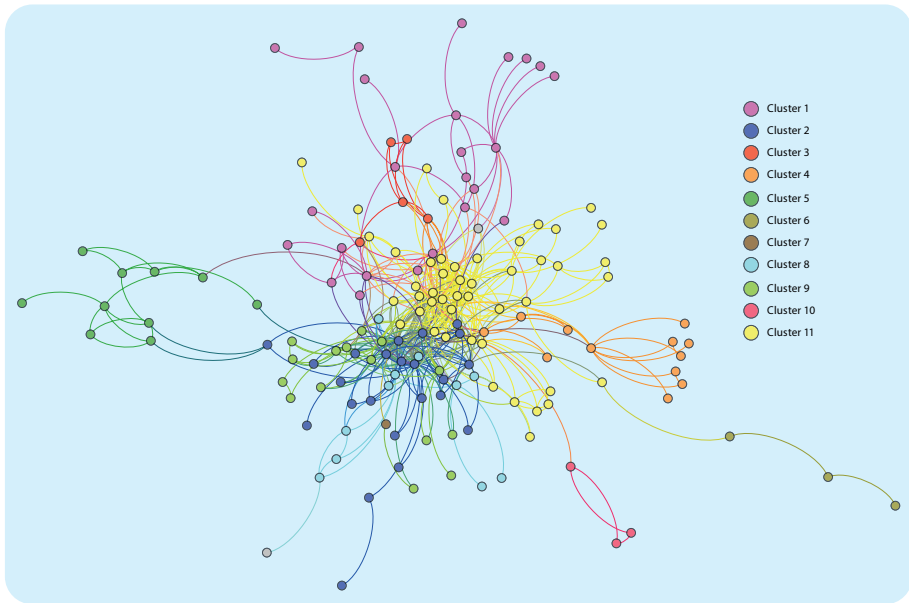
X-subjecten

De laatste categorie personen zijn de X-subjecten. Dit zijn personen die zich wel in het criminele netwerk bevinden, maar niet aan een van de bovengenoemde categorieën gekoppeld kunnen worden. In het Wildemannetwerk gaat het om 14 personen (8 mannen en 6 vrouwen) met een gemiddelde leeftijd van 24 jaar. De jongste persoon in deze restgroep is 17 jaar en de oudste 52 jaar. Dit is de groep die in de afgelopen 3 jaar in vergelijking met de andere groepen weinig betrokken is geweest bij door de politie geregistreerde incidenten. Gemiddeld gaat het om 10 incidenten per persoon. Daaraan gekoppeld hebben ze gemiddeld ook slechts 3 antecedenten, waarbij ze in vergelijking met de andere categorieën plegers hoog scoren op geweld, bedreiging en ontvoering en overtredingen en misdrijven in het kader van de wegenverkeerswet. In deze groep zitten relatief veel vrouwen die we eerder – op basis van interviews - hebben getypeerd als kwetsbaar dan wel als actief in de prostitutie.

3.4 De clusters binnen het netwerk

In het Wildemannetwerk onderscheiden we op basis van de analyse 11 verschillende clusters die zoals eerder aangegeven via verbinders weer aan elkaar gelinkt zijn. In figuur 3.3 zijn de 11 clusters in verschillende kleuren binnen het totale netwerk weergegeven.

Figuur 3.3 – 11 clusters binnen het Wildemannetwerk

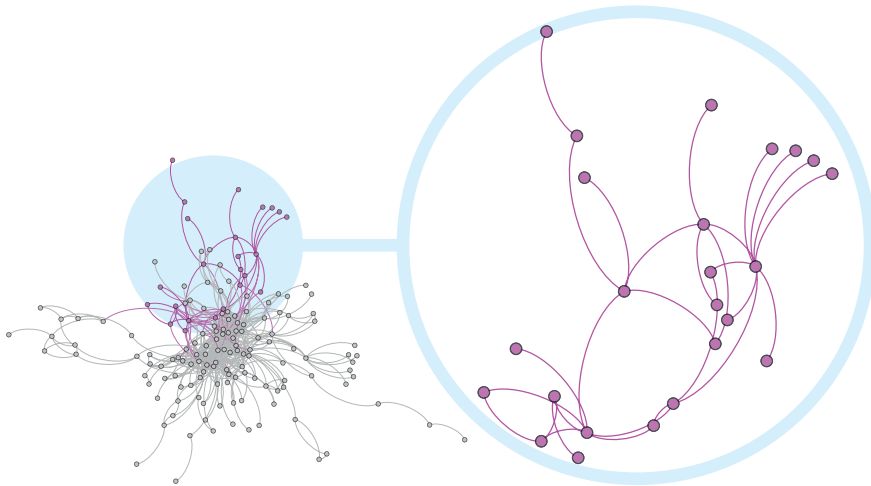
In totaal maken 153 personen deel uit van één van die clusters. Drie personen zitten niet in een cluster maar hangen wel aan het netwerk. Het gaat om drie (oudere) mannen van 54, 69 en 34 jaar. Twee zijn facilitators. Zo verhuren ze auto's die anderen gebruiken om delicten mee te plegen en is een van de mannen verhuurder van een loods, waarbij hij een oogje toe lijkt te knijpen over wat zich daar afspeelt. Deze mannen lijken echter niet exclusief activiteiten van het Wildemannetwerk te faciliteren. De derde man – een harde kerner - houdt zich bezig met verdovende middelen handel en heeft een aantal antecedenten voor geweldsdelicten. Verder heeft deze man veel contacten met personen uit de Turkse onderwereld. Hij was een contact van een reeds geliquideerd persoon die veel contacten had binnen het Wildemannetwerk en derhalve kan hij met het netwerk verbonden worden.

In de rest van deze paragraaf worden de clusters nader geduid.

Cluster 1 – diffuus cluster

In dit cluster zitten 24 personen, 22 mannen en 2 vrouwen. Cluster 1 is het op één na grootste cluster en is met een gemiddelde leeftijd van 28 jaar een van de oudere clusters binnen het netwerk.

Figuur 3.4 – cluster 1

Ongeveer de helft van de personen uit dit cluster kan gerekend worden tot de harde kern en ongeveer 20% is te classificeren als criminele local. Er zitten relatief veel facilitators in dit cluster en er zijn drie rising stars (doorgroeiers) in het cluster aanwezig. Jonge aanwas ontbreekt in het cluster²¹. De mensen in het cluster kennen elkaar en worden met elkaar op straat gezien, maar plegen niet per se altijd strafbare feiten met elkaar. Een aantal personen is familie van elkaar.

Dit cluster is niet gespecialiseerd in een bepaald type criminaliteit want het criminaliteitspatroon binnen dit cluster is vrij breed²². Zo zijn onder andere vermogensdelicten, handel in verdovende middelen, overvallen, (woning)inbraken en ram- en plofkraken en geweldsmisdrijven in deze groep vertegenwoordigd. Ook incidenten met lachgas en het verhandelen van (nep)dope in andere delen van de stad komen voor. Veel van de personen worden gezien als veelplegers, iets wat ook het grote aantal harde kerners en criminele locals (al dan niet verslaafd) verklaard. Wat betreft antecedenten scoren ze in vergelijking met de andere clusters hoog met een gemiddelde van bijna 17 per persoon²³. Op basis van gesprekken met frontliners komt naar voren dat een aantal mannen in dit netwerk de afgelopen tijd minder vaak voorkomen in de politieregistraties. Ze lijken het rustiger aan te doen en minder betrokken te zijn bij de criminaliteit waar ze zich eerder nog schuldig aan maakten. Dit lijkt vooral te maken hebben met het feit dat deze mannen een vrouw of vriendin hebben en een gezin zijn begonnen. De maatschappelijke carrière lijkt voor deze mannen belangrijker te zijn geworden. Echter, dat wil niet zeggen dat ze hun criminele carrière volledig hebben opgege-

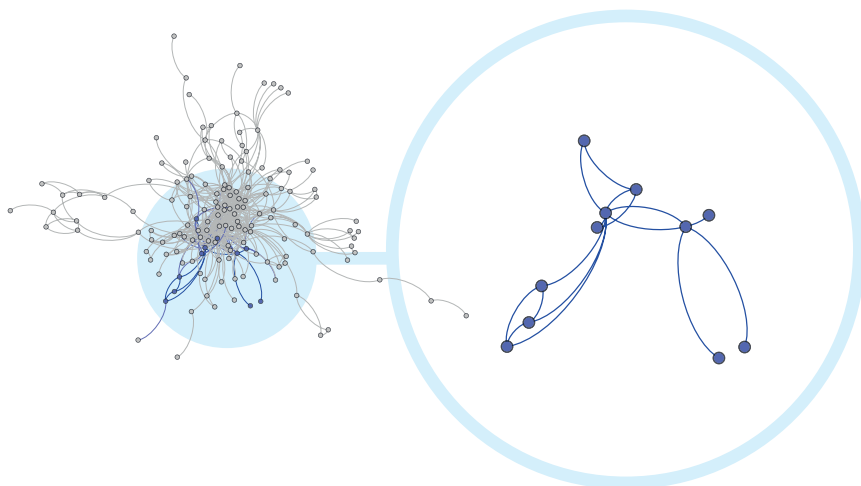
ven. De meeste van de mannen vervullen waarschijnlijk nog een rol als facilitator of broker in het netwerk en hebben mogelijk op de achtergrond nog altijd een negatieve invloed op de jongeren in de Wildemanbuurt.

Binnen dit cluster wordt veelvuldig gebruik gemaakt van auto's en scooters. Veel van de personen hebben zelf een voertuig op naam staan of gebruiken een voertuig van familie of vrienden. Daarnaast valt het op dat er veel auto's worden gehuurd, ondanks het feit dat de meeste personen in bezit zijn van een eigen voertuig. Ook blijkt dat niet iedereen die een voertuig op naam heeft staan ook daadwerkelijk een rijbewijs heeft. Verder valt op dat een aantal van de personen eigenaar is van een eenmansbedrijf. Het is echter onduidelijk of het hier gaat om bonafide bedrijven. Er bestaan namelijk vermoedens dat één van de bedrijven bijvoorbeeld wordt gebruikt voor oplichtingspraktijken door onder andere veel te veel geld te vragen voor de aangeboden diensten. Daarnaast worden de bedrijven in verband gebracht met verzoeken tot het plaatsen van ex-gedetineerden bij dat betreffende bedrijf. De ex-gedetineerden waar het hier om gaat, blijken personen die afkomstig zijn uit het Wildemannetwerk.

Cluster 2 – motorendiefstal op bestelling

Het tweede cluster bestaat uit elf mannen met een gemiddelde leeftijd van 24 jaar. In het cluster zitten 5 rising stars, 2 harde kernen, 2 criminele locals en een facilitator. Jonge aanwas ontbreekt ook in dit cluster.

Figuur 3.5 – cluster 2

De personen van dit cluster worden veel met elkaar gezien op de bekende hangplekken in de buurt. In dit cluster zitten ook familierelaties.

De personen in dit cluster houden zich vooral bezig met de diefstal van motoren en ze doen dit in samenwerking met een aantal personen uit cluster 8. Dit gebeurt in wisselende samenstellingen. De motoren worden 'besteld' en afgenomen door andere criminelen en dit vindt op grote schaal plaats. De kans is aannemelijk dat deze motoren dan vervolgens worden ingezet bij andere zware misdrijven zoals liquidaties en plofkraaken. Daarnaast worden de motoren ook geëxporteerd naar het buitenland.

Over modus operandi

'...locaties waar bepaalde motoren staan geparkeerd, wordt telefonisch doorgegeven, waarbij tevens wordt aangegeven op welke wijze deze zijn afgesloten. De gestolen motor wordt over het algemeen ergens in de omgeving neergezet, kennelijk om deze later op te halen met behulp van een busje. In sommige gevallen was de weggezette motor afgeschermd met een motorhoes...'

Naast motordiefstal op bestelling zijn leden uit dit cluster betrokken bij andere vermogensdelicten en drugscriminaliteit. Een ander opvallend gegeven van dit cluster is dat een van de personen uit het cluster mede-eigenaar is van een lokale onderneming die veelvuldig in verband wordt gebracht met criminele activiteiten. Personen uit het netwerk die bovenlokaal opereren en invloed hebben op het netwerk gebruiken deze onderneming als ontmoetingsplaats.

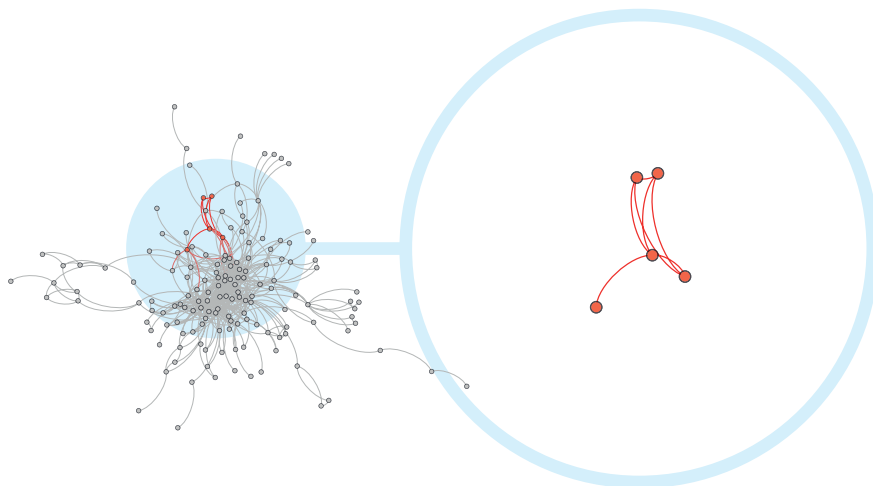
Cluster 3 - doorgroeiërs

Cluster drie bestaat uit vijf mannen. De gemiddelde leeftijd van het cluster is 22 jaar en de groep bestaat uit twee personen van de harde kern, twee rising stars en een criminele local. Facilitators of jonge aanwas zijn niet in dit cluster aanwezig. Kenmerkend voor dit cluster is dat het een groepje is dat lijkt te zijn gevormd rondom één jongeman die een leidende rol op zich neemt. Deze persoon schijnt tot de Wildemangroep te behoren maar komt opvallend genoeg niet op de basislijst voor. De personen in dit cluster hebben veel contacten en connecties in de Wildemanbuurt, maar lijken als zelfstandige groep te opereren.

De leden van de groep houden zich vooral bezig met woninginbraken en andere vermogensdelicten, maar ook zwaardere delicten zoals plofkraaken zijn

hen niet vreemd. Daarnaast wordt er door deze personen relatief veel geweld gebruikt. Een van de jongens is in het buitenland opgepakt voor het slikken van bolletjes en is vermoedelijk een dealer. Er bestaan vermoedens dat een deel van deze jongens betrokken is geweest bij verschillende liquidaties en beschietingen en het lijkt erop dat dit cluster aan het doorgroeien is in de zware criminaliteit.

Figuur 3.6 – cluster 3

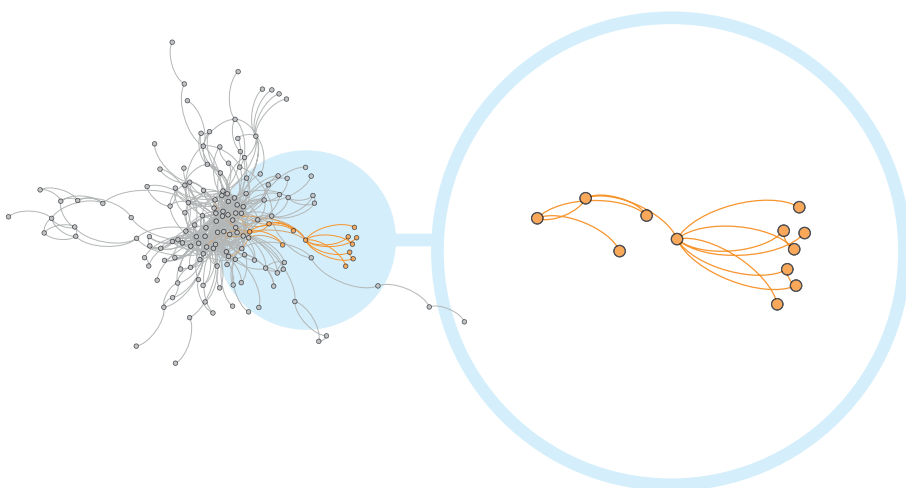
Cluster 4 - west

Dit cluster bestaat uit 12 mannen met een gemiddelde leeftijd van 23 jaar. Het cluster bestaat voor het grootste gedeelte uit personen – waaronder broers - met een classificatie van harde kern en rising star. Daarnaast is er een criminele local en een facilitator aan dit cluster verbonden. Zoals de verdeling rising star en harde kern al laat zien, kan er in dit cluster een duidelijk onderscheid gemaakt worden tussen personen die nog gerekend worden tot potentiële doorgroeiers en de reeds doorgegroeide personen die al carrière maken in het zware criminele circuit.

Een groot deel van dit cluster behoort tot een criminele jeugdgroep die afkomstig is uit een andere wijk in Amsterdam. Ze hebben echter contact met de personen in de Wildemanbuurt, plegen gezamenlijk delicten en zijn om die reden verbonden aan het Wildemannetwerk. De leden van deze groep zijn betrokken bij straatroven, online oplichting, voertuigendiefstal, bedrijfsinbraken en drugscriminaliteit. Opvallend is dat de personen uit dit cluster een aantal keer in verband worden gebracht met het inspecteren van woningen aan de andere kant van het

land, vermoedelijk als voorbereiding voor woninginbraak. Recentere registraties laten zien dat er een verschuiving plaatsvindt in het soort delicten dat gepleegd wordt door deze personen. Ze lijken namelijk door te groeien naar zwaardere criminaliteit en betrokken te zijn bij plofkraken, vuurwapenhandel en vuurwapenbezit. Dit gaat vaak gepaard met excessief geweld. Ze houden zich ook bezig met afpersing en zijn mogelijk als uitvoerders betrokken bij liquidaties.

Figuur 3.7 – cluster 4

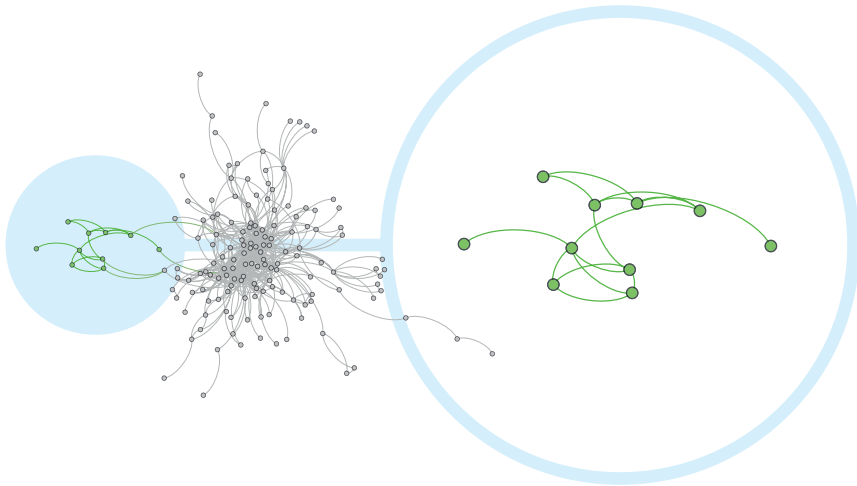
Binnen dit cluster lijken, aan de hand van het aantal registraties, vijf personen het meest crimineel actief te zijn. Ook in dit cluster is een duidelijke leider aanwezig. Door de professionals op straat wordt aangegeven dat deze jongeman een leidersrol op zich neemt waarbij hij de andere personen in dit cluster aanstuurt. Deze persoon houdt zich bezig met zware criminaliteit en is bijvoorbeeld verdachte van een recent schietincident. Tegelijkertijd wordt hij veel op straat gezien en gecontroleerd. Hij fungeert als een soort poortwachter naar de Wildemanbuurt omdat hij in contact staat met een aantal criminele jongemannen uit de andere clusters. Het is niet onwaarschijnlijk dat deze jongeman een zeer negatieve invloed heeft op de jongeren in de wijk.

Cluster 5 - criminele families

Tien personen maken deel uit van cluster 5, negen mannen en een vrouw. Dit cluster bestaat vooral uit leden van twee criminele families en de personen zijn dan ook broers of neven van elkaar. De enige vrouw in het cluster is een zus uit

een van de families. De gemiddelde leeftijd van de personen is 34 jaar en het cluster bestaat voor de helft uit personen met een harde kern classificatie. Opvallend is dat één personen in dit cluster – een facilitator - maar liefst vier verschillende voertuigen op naam heeft staan. Daarnaast is er ook een vrouw die 2 auto's en 2 scooters op haar naam heeft staan maar gekwalificeerd is als X-subject. Andere personen in het cluster rijden dan weer in auto's die niet van hen zijn, maar van andere (jonge) personen uit het Wildemannetwerk.

Figuur 3.8 – cluster 5

Het cluster kan worden omschreven als een zwaar crimineel cluster. Ze houden zich bezig of hebben zich bezig gehouden met zware georganiseerde misdrijven zoals verdovende middelenhandel, afpersing en vuurwapenhandel. De registraties in het politiesysteem over deze personen zijn echter gedateerd. De meeste registraties komen uit de periode 2009-2014 en recentere registraties zijn schaarser. Het is bij dit cluster dus de vraag in hoeverre zij nog actief zijn in de criminaliteit. Mogelijk zijn ze gestopt met hun criminele carrière, maar wellicht is het tegenovergestelde aan de hand. Namelijk dat ze niet gestopt zijn met criminaliteit maar inmiddels goed onder de radar van de politie weten te blijven. Er zijn sterke vermoedens dat een reeks incidenten gericht op ondernemingen van de familie gerelateerd zijn aan bedreiging en afpersingen in de onderwereld.

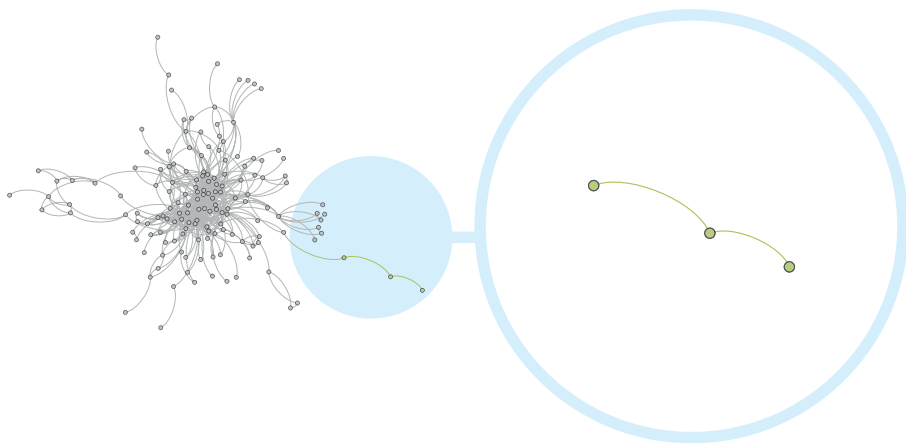
Naar één persoon in dit cluster gaat in het bijzonder de aandacht uit. Deze persoon heeft veel antecedenten voor onder andere vuurwapenbezit en handel, afpersing, chantage, verdovende middelen handel en doodslag. Daarnaast lijkt

hij als mogelijke organisator of facilitator betrokken te zijn geweest bij verschillende liquidaties. Hoewel hij op het moment van schrijven van deze rapportage vast zit, is hij voorheen regelmatig gezien met verschillende jongeren in de buurt. Vanwege deze ernstige antecedenten is het zorgelijk dat deze man in contact staat met de jongeren uit de buurt. Vanuit dit cluster dat bovenlokaal lijkt te opereren, gaat een zeer negatieve invloed uit op andere clusters in het Wildemannetwerk.

Cluster 6 – liquidaties

Dit cluster is een ouder cluster met een gemiddelde leeftijd van 36 jaar en bestaat uit drie mannen. Alle drie de mannen zijn zwaar crimineel – gemiddeld 28 antecedenten - en dan ook geclassificeerd als harde kern of criminele local. Een van hen staat aan het hoofd van een grote criminele organisatie. Deze man staat bekend als moordmakelaar en is zelf in het verleden betrokken geweest bij de uitvoering van liquidaties. Inmiddels is hij vooral de organisator van de import van verdovende middelen.

Figuur 3.9 – cluster 6

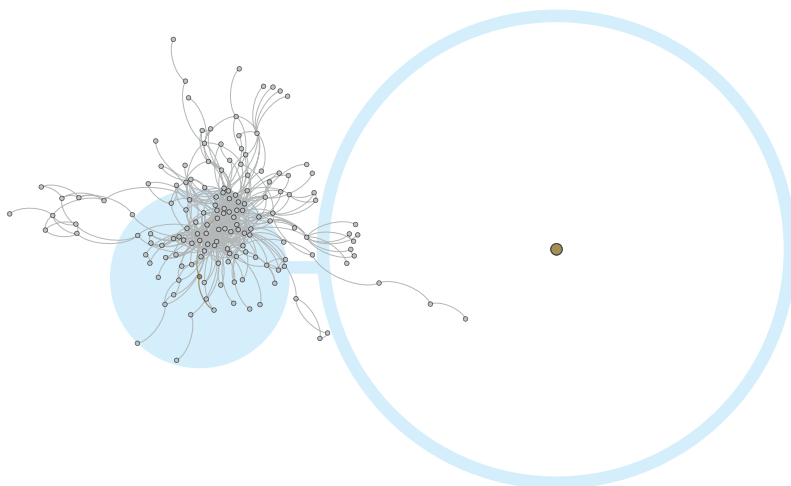
Ook de andere twee personen in dit cluster zijn crimineel en houden zich bezig met vermogensdelicten en inbraken. Daarnaast worden ze omschreven als mogelijke gewelds- en incassomannen voor de criminele organisatie waarvoor ze werken. Deze criminele organisatie staat via personen uit de andere clusters in contact met de jongeren jongvolwassenen uit de Wildeman. Naar alle waarschijnlijkheid worden er via deze route jongeren geronseld voor de “klusjes” voor deze criminele organisatie.

Dit cluster dat bovenlokaal opereert heeft een zeer negatieve invloed op het Wildemannetwerk omdat zij doorgroeit in de criminaliteit mogelijk maken.

Cluster 7 – de solist

Cluster zeven bestaat uit slechts één persoon. Het gaat om een man van 29 jaar met een harde kern classificatie. Hij staat bekend als een notoire woninginbreker en heeft hier dan ook voornamelijk antecedenten voor. Tevens zijn er vermoedens dat hij samen met een broer in de drugshandel zou zitten. Deze persoon vormt in zijn eentje een cluster vanwege het feit dat hij veel verbindingen heeft met personen uit andere clusters maar tegelijkertijd wel een relatief onafhankelijke positie in het netwerk inneemt.

Figuur 3.10 – cluster 7

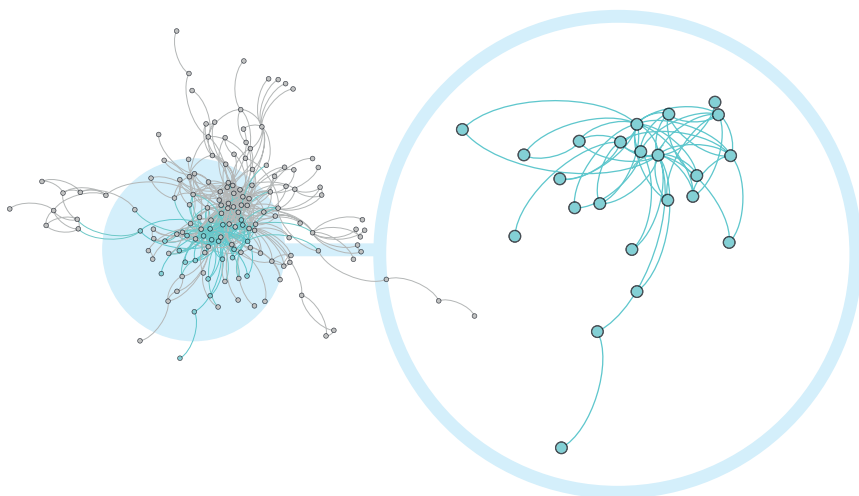
Cluster 8 – deel van de Wildemangroep

Het achtste cluster uit dit netwerk bestaat uit 23 personen, waaronder drie vrouwen. De gemiddelde leeftijd van dit cluster is 23 jaar en 13 personen hebben de classificatie rising star. Dit cluster is dus te omschrijven als een groep doorgroeiërs die criminele carrière aan het maken is. Daarnaast is dit het eerste cluster waar naast harde kern, criminele locals en facilitators ook jonge aanwas in terug te zien is. Dat laatste is in het kader van negatieve invloeden fnuikend.

Dit cluster vormt samen met de clusters 1 en 11 de Wildemangroep die vanuit het stadsdeel al jaren aandacht krijgt. Zoals al eerder genoemd werkt het groot-

ste gedeelte van dit cluster in wisselende samenstelling samen met personen uit cluster 2 als het gaat om de diefstal van motoren. Deze motoren worden op grote schaal 'besteld' en vervolgens naar het buitenland geëxporteerd of gebruikt bij plofkraken of liquidaties.

Figuur 3.11 – cluster 8

Binnen dit cluster lijken twee broers een belangrijke positie te bekleden waarbij zij een leidende rol hebben. De broers zijn in beeld als uitvoerders van de motor-diefstallen maar zijn ook in beeld vanwege handel in verdovende middelen.

Cluster 9 – next generation

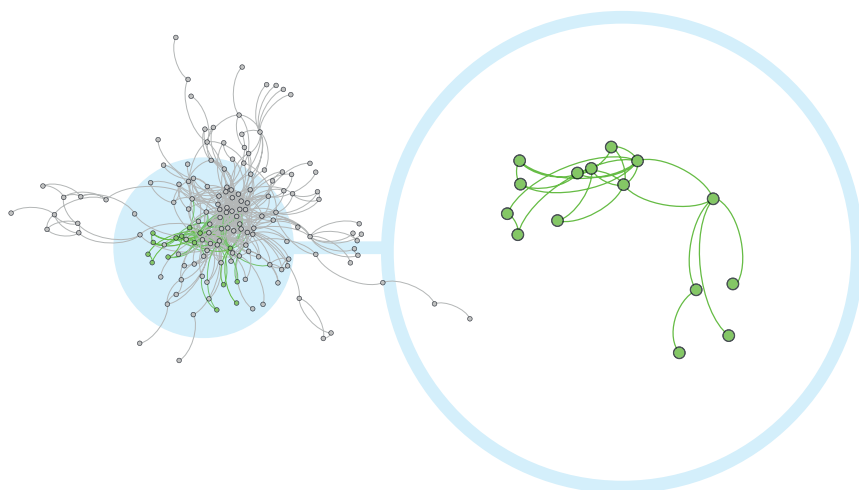
Cluster negen bestaat uit 15 personen waaronder één vrouw en is het jongste cluster van het netwerk met een gemiddelde leeftijd van bijna 20 jaar. Het is dan ook niet verassend dat dit cluster voor meer dan de helft bestaat uit personen met een rising star (3) of jonge aanwas (6) classificatie. Het is daarmee het enige cluster waarin veel jonge aanwas voorkomt. Dit cluster heeft veel connecties met de oudere personen in het netwerk, voornamelijk via familiebanden.

Deze groep kan omschreven worden als de zogenaamde 'next generation'. Het gaat vooral om de nog jonge jongens die nu voornamelijk vermogensdelicten plegen en hier en daar wat andere antecedenten hebben. Zo maken ze zich schuldig aan winkeldiefstal, veroorzaken ze overlast in de buurt of komen ze in beeld vanwege hun gedrag in het verkeer. Onder invloed van andere criminele personen

in het totale netwerk waar zij deel van uitmaken, bestaat echter een grote kans dat ook zij doorgroeien naar zwaardere criminaliteit. Tegelijkertijd zouden deze personen met weinig tot geen antecedenten ook als positieve rolmodellen in de groep kunnen fungeren op het moment dat zij hun leven op de rit krijgen met bijvoorbeeld een (bij)baan.

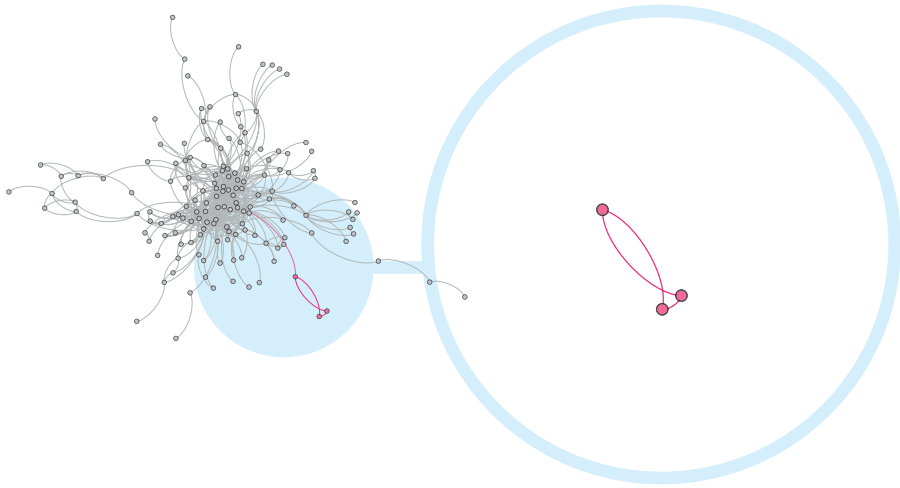
Figuur 3.12 – cluster 9

Cluster 10 – drillrapgroep

Cluster tien bestaat uit drie mannen met een gemiddelde leeftijd van 22 jaar. Deze personen zijn geclassificeerd als harde kern en rising star en zijn allen gekoppeld aan een drillrapgroep uit een ander deel van Amsterdam. Daarmee leggen zij de verbinding met criminele netwerken in andere delen van Amsterdam. Van leden van deze drillrapgroep is bekend dat zij regelmatig misdrijven plegen en dat geldt dan ook voor de personen in dit cluster. Ze plegen vermogensdelicten, straatroven, voertuigcriminaliteit en handelen in (nep)dope. Dit gaat vaak gepaard met veel geweld. Twee van de drie personen zijn vuurwapengevaarlijk. Hoewel deze drillrapgroep een aparte groep is aan de rand van het Wildemannetwerk, staan deze leden wel in contact met personen uit de buurt. Er lijkt dus sprake te zijn van een link naar een bovenlokaal crimineel netwerk.

Figuur 3.13 – cluster 10

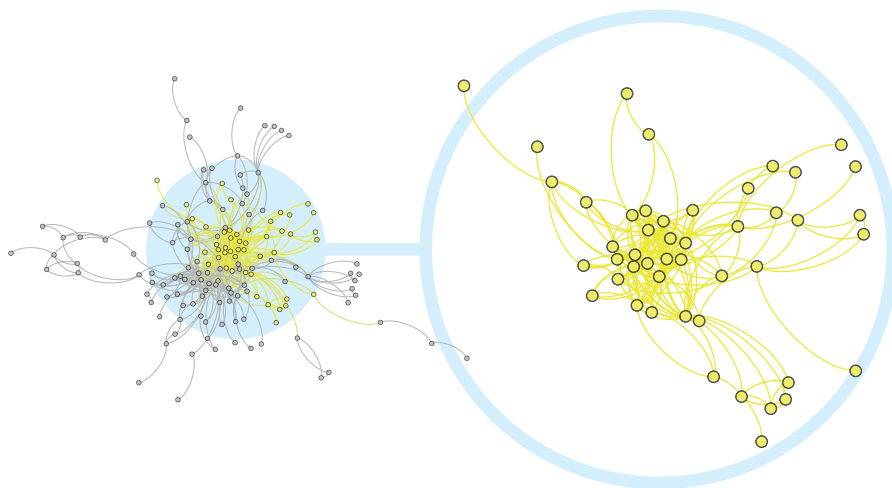
Cluster 11 – kern Wildemangroep

Het laatste cluster in het netwerk betreft cluster 11. Dit is het grootste cluster van het netwerk met maar liefst 46 personen. De gemiddelde leeftijd van de personen is bijna 25 jaar en het gaat om 43 mannen en drie vrouwen. Dit cluster vormt de harde kern van de Wildemangroep wat terug te zien is aan de 27 harde kern classificaties in dit cluster. Ook in dit cluster zijn veel personen afkomstig uit criminele families. Dit cluster zit als een spin in het web in het totale netwerk en er zijn dan ook veel relaties met andere clusters. Relatief veel van de personen in dit cluster houden zich bezig met plofkraken die voornamelijk plaatsvinden in andere delen van het land en mogelijk zelfs in het buitenland. Daarnaast maakt men zich ook schuldig aan andere vormen van criminaliteit zoals de handel in verdovende middelen, inbraken, vermogensdelicten en straatroven. Het is volgens professionals niet uitgesloten dat leden uit deze groep ook faciliterend zijn aan liquidaties. Kenmerkend voor dit cluster is dat ze rondhangen op de bekende hotspots in de buurt.

Een aantal wat jongere personen in dit cluster wordt regelmatig gezien met de personen van de harde kern, maar ze lijken toch nog niet volledig bij de groep te horen. Dit zijn vooral de jongere broertjes van personen die al wel door zijn gegroeid in de criminaliteit. Ze hebben nog weinig antecedenten, maar staan mogelijk onder druk c.q. slechte invloed van hun omgeving. Daarnaast zijn er enkele personen die duidelijk niet zo succesvol zijn in hun criminele carrière. Dit komt bijvoorbeeld doordat ze gedragsproblemen (agressie, opstandigheid) heb-

ben of psychisch niet sterk zijn en daardoor niet doorgroeiën in de groep, maar de rol van meeloper hebben.

Figuur 3.14 – cluster 11

3.5 De huidige en toekomstige aanpak

We besluiten dit hoofdstuk met de aanpak van de leden van het netwerk. Allereerst geven we een beeld van de mate waarin de leden van het netwerk actueel in een aanpak zitten om vervolgens een aantal bespiegelingen te maken over een toekomstige aanpak.

Huidige aanpak

De huidige aanpak van de leden van het netwerk is weergegeven in tabel 3.4.

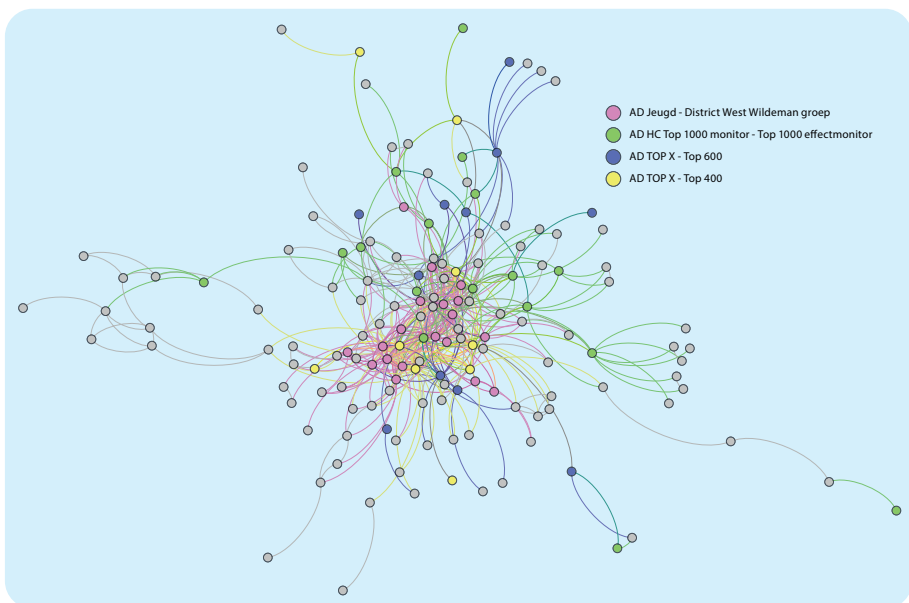
Tabel 3.4 – huidige aanpak leden van het Wildemannetwerk in percentages

Type aanpak	Percentage
Aanpak Wildemangroep	12
Uitstroom Top 600/400	12
Top 600 (in huidige aanpak)	7
Top 400 (in huidige aanpak)	6

Type aanpak	Percentage
Justitiële voorwaarden	4
GGP aanpak ander stadsdeel	3
Aanpak jeugdgroep ander stadsdeel	3
Ondermijning	1
Kwetsbare meiden West	1
Zit niet in een aanpak	51
Totaal	100

Het overzicht van aanpakken in tabel 3.4 is natuurlijk een momentopname. Daaruit blijkt dat 12% van de leden van het netwerk is uitgestroomd uit de Top600/400 en 51% niet in een aanpak zit. 37% van de leden van het netwerk is dus ergens in een stadsdeel of de stad onderdeel is van een aanpak en 63% niet. De meeste leden van het netwerk zitten in de Wildemangroepaanpak, de Top 400 of 600 of zijn uitgestroomd uit de Top 600/400 (Top 1000 monitor), zoals ook te zien is in onderstaande figuur.

Figuur 3.15 – Netwerk naar aanpak

Toekomstige aanpak

In het kader van de toekomstige aanpak is een sessie van een dag bijgewoond waarin de uitkomsten van de netwerkanalyse werden gedeeld met diverse Amsterdamse professionals. Het betreft professionals die betrokken zijn bij de aanpak op stadsdeel en stedelijk niveau. Zij houden zich bezig met aanpakken variërend van de aanpak van jeugdgroepen, aanpak doorgroeiers, kwetsbare meiden, top-aanpakken, strafrechtelijke aanpak en de aanpak van ondermijning.

Vanuit die dag – die veel enthousiaste reacties en ideeën opleverde – zijn er veel kansen maar zien wij als onderzoekers ook een zorg. Kansen liggen op het vlak van het aanpakken van onderdelen van het netwerk zoals:

- De selectie van een aantal rising stars voor de Amsterdamse doorgroeiers-aanpak;
- De aanpak van facilitators in het netwerk;
- De focus en aanpak op een aantal bedrijven die uit de analyse naar voren komen;
- De inzet op de jonge aanwas om doorgroei te voorkomen;
- Het onttrekken van wapens aan het netwerk door recherchematig in te zoomen op die personen die daar betrokkenheid bij hebben;
- De aanpak van de Wildemangroep in de context van de netwerkanalyse;
- De focus op en aanpak van de (kwetsbare) vrouwen;
- De integrale aanpak van criminele families;
- De focus op en aanpak van verbinders en brokers in het netwerk.

Op zich zijn dit één voor één mooie en nuttige initiatieven, maar er is ook een zorg. Het unieke is dat er nu voor de eerste keer een uitgebreide netwerkanalyse is gemaakt van de criminaliteit in een Amsterdamse buurt en van de mate van beïnvloeding en samenwerking tussen personen en clusters binnen een netwerk. Een dergelijke netwerkanalyse heeft vooral meerwaarde als er in een stadsdeel gedurende een groot aantal jaren sprake is van massieve en weerbarstige jeugdproblematiek, doorgroei in de criminaliteit en criminele families.

Er ligt nu een systeemanalyse die ook vraagt om een systeemaanpak. Het prettige in Amsterdam is dat de gereedschapskist met aanpakken goed gevuld is. Het risico is evenwel dat iedereen vanuit zijn of haar eigen opdracht aan de slag gaat met een problematiek of deelprobleem zonder te kijken wat er vanuit de systeemanalyse het meest voor de hand ligt.

Als iedereen voor zich aan de slag gaat, wordt de netwerkanalyse niet optimaal benut en wordt er eigenlijk op dezelfde manier gewerkt als in het verleden.

Daarvan weten we in ieder geval dat er al tientallen jaren sprake is van een massieve jeugdproblematiek in de Wildemanbuurt, waarbij de huidige aanpak niet het gewenste resultaat heeft gebracht, namelijk het voorkomen en doorbreken van misdaadcarrières.

Eindnoten

1. Ferwerda, Beke & Bervoets, 2013.
2. Ferwerda, Beke & Bervoets, 2017.
3. Dit wordt nader toegelicht verderop in deze paragraaf onder 'Van jonge aanwas tot criminele familie'.
4. Beke, Ferwerda, van der Torre & Bervoets, 2013.
5. Spapens, 2012.
6. Weerman, & Kleemans, 2002.
7. Klerks, 2001.
8. Bruinsma & Bernasco, 2002.
9. Blondel, Guillaume, Lambiotte & Lefebvre, 2008; Lambiotte, Delvenne & Barahona, 2009.
10. Ferwerda, Beke & Bervoets, 2017
11. Ferwerda, de Graaf, Lesscher & Saadat, 2018.
12. Omdat er nauwelijks leden met een andere migratieachtergrond in het netwerk voorkomen en familierelaties een belangrijke rol in het hechte netwerk spelen, hechten we er waarde aan de migratieachtergrond expliciet te noemen.
13. Zie bijlage 2 voor een toelichting op de categorieën en de aantallen antecedenten per subcategorie.
14. Nepdope wordt vooral in het centrum aan toeristen aangeboden.
15. Van Leiden, Wolsink & Ferwerda, 2019.
16. Ferwerda, De Boer, Van Leiden & Wolsink, 2021.
17. Het betreft 28 harde kernen, 12 criminele locals, 18 rising stars, 9 facilitators, 6 jonge aanwas en 7 X-subjecten.
18. Dit wordt door respondenten aangegeven want het percentage wapenantecedenten is relatief laag.
19. Zie bijlage 3 - tabel 1 - voor overzicht van aard en omvang van antecedenten per categorie pleger.
20. De analyse op geregistreerde incidenten en antecedenten heeft betrekking op landelijke politiedata.
21. Zie bijlage 3 - tabel 2 - voor kenmerken per cluster.
22. Zie bijlage 3 - tabel 3 - voor overzicht van aard en omvang van antecedenten per cluster.
23. Zie bijlage 3 - tabel 3 - voor gemiddelde aantallen antecedenten.

4

De balans opgemaakt

In dit hoofdstuk maken we de balans op van een verdiepend onderzoek naar de invloed van bovenlokale criminele netwerken op de (jeugdige) bewoners van de Wildemanbuurt in Amsterdam Nieuw-West. Dit onderzoek is onderdeel van het Amsterdamse programma ‘Weerbare mensen, weerbare wijken’ en is uitgevoerd in opdracht van de gemeente Amsterdam. In dit hoofdstuk – dat te lezen is als een samenvatting – staan we stil bij de vraagstelling, de onderzoeksmethoden en de belangrijkste resultaten. Ook wordt ingegaan en gereflecteerd op de aanpak.

4.1 Systeem- en straatinformatie

Dit onderzoek heeft tot doel om inzichtelijk te maken op welke wijze de criminaliteit gepleegd door jongeren in de Wildemanbuurt in relatie staat tot en beïnvloed wordt door bovenlokale fluïde criminele netwerken. Daartoe is op basis van straatinformatie van professionals uit het stadsdeel en systeeminformatie van de politie een analyse uitgevoerd met als resultaat een netwerk van 156 personen die met elkaar zijn verbonden. In het netwerk onderscheiden we de volgende criminele classificaties: harde kern, rising stars, criminele locals, jonge aanwas, facilitators en X-subjecten. Ook blijkt dat het totale netwerk onderverdeeld is in 11 subnetwerken c.q. clusters waarbinnen ook criminele families een rol spelen. Deze categorieën en clusters zijn geanalyseerd op aantallen, kenmerken, criminaliteitspatronen en onderlinge relaties en beïnvloeding.

4.2 Bijzondere samenwerking leidt tot meerdere producten

In dit onderzoek is samengewerkt tussen analisten van de politie en onderzoekers van Bureau Beke. Naast inzicht levert dit onderzoek ook een methodiek c.q.

analysemethode die is overgedragen en nu door de politie ook in andere stadsdelen kan worden toegepast. Belangrijk om op te merken, is dat een dergelijke analyse vooral meerwaarde heeft als er in een stadsdeel gedurende een groot aantal jaren sprake is van massieve en weerbarstige jeugdproblematiek, doorgroei in de criminaliteit en criminele families.

Verder is het van belang om te vermelden dat er naast onderhavig – geanonimiseerd – rapport ook een analyse op naamsniveau van het Wildemannetwerk in beheer bij de politie is. Deze analyse kan telkens geactualiseerd worden en binnen de geldende convenanten gebruikt worden voor de aanpak.

4.3 Multibronnenonderzoek

Om het netwerk in beeld te kunnen brengen, zijn diverse onderzoeks- en analyseactiviteiten uitgevoerd. Er is gesproken met ruim 50 verschillende professionals afkomstig van de politie, gemeente, openbaar ministerie en medewerkers van de aanpak overlast. Een deel van de respondenten benaderden we voor hun kennis van de straat in het stadsdeel en een ander deel voor hun betrokkenheid bij de diverse aanpakken die Amsterdam kent. De kern van het onderzoek bestaat uit de netwerkanalyse op basis van politieinformatie aangevuld met straatinformatie van professionals. Daarnaast is literatuuronderzoek en open bronnenonderzoek uitgevoerd.

Het was niet mogelijk om de analyse te verrijken – en daarmee het netwerk nader te duiden – met informatie over werk, inkomen en leerplicht omdat daarvoor de juridische titel niet aanwezig was. Het is de verwachting dat indien de analyse operationeel gebruikt gaat worden voor de aanpak deze gegevens wel worden verstrekt onder de voor de betreffende aanpak geldende afspraken over informatiedeling.

4.4 De context van het onderzoek

Twee thema's zijn voor de context van het onderzoek van belang. Het gaat allereerst om wat er bekend is in de wetenschappelijke literatuur over de ontwikkelingen en carrières binnen en aanpak van de jeugd- en jongerencriminaliteit. Anderzijds gaat het om het geven van een typering van de Wildemanbuurt. De buurt waar de 156 personen uit dit onderzoek een binding mee hebben.

Kraamkamer van de misdaad

Op basis van de kennis over stoppen en doorgaan in de criminaliteit is het van belang om vast te stellen dat – anders dan de meeste jongeren – een klein deel van de jongeren en jongvolwassenen doorgaat met hun criminele levenswandel, ook als de jaren vorderen. Meestal gaat het om jongeren die in hun jonge jaren signaalgedrag lieten zien in de vorm van vroege voorspellers van een (aanhoudende) criminele carrière. Voorbeelden daarvan zijn onder andere spijbelgedrag, pestgedrag, afkomstig zijn uit een zwak sociaal gezin of deelname aan een criminele jeugdgroep. Daarbij moet wel aangegeven worden dat doorgaan bepaald niet hetzelfde is als doorgroeien. Doorgaan past bij criminele locals. Dit zijn vaak oudere, lokale veelplegers die niet bepaald als succesvolle criminelen te typeren zijn en die het om diverse redenen maar niet lukt om afscheid te nemen van de criminele levensstijl. Succesvol in crimineel opzicht is wel de harde kern: beroepscriminelen die vaak in georganiseerd verband en bovenlokaal actief zijn.

Daartussen zitten de doorgroeiers of rising stars. Het betreft meestal jongens die vanaf jonge leeftijd met echte en/of nep-wapens, buurtbewoners bedreigen of een overval (proberen te) plegen. De jongens zijn vaak al enige tijd actief op straat, op typische 'hotspots', met overlast, bedreiging en geweld, en wangedrag, spijbelen en wegsturen van school. Vaak zijn er problemen in de thuissituatie en wordt handel in drugs in het milieu als een voor de hand liggende bron van inkomsten beschouwd. De harde kernen in hun netwerk zijn hun (negatieve) rolmodellen. De doorgroeiers of rising stars hebben een ernstig risico om snel door te groeien richting met name routineuze gewelddadige drugscriminaliteit. Ooit begonnen met overlast in de wijk en onderdeel uitmakend van een jeugdgroep, maken ze in de luwte carrière in de zwaardere criminaliteit. In die zin zijn dergelijke jeugdgroepen te beschouwen als de 'kraamkamer van de georganiseerde misdaad'.

Wat werkt in de aanpak?

Voor de succesvolle aanpak van jeugd- en jongerencriminaliteit is een aantal ingrediënten van belang, zo leert de literatuur. Dit zijn onder andere vroegsignalering en de aanpak van risicojeugd en -gezinnen, ketensamenwerking en focused policing: focus, samenwerking, persoonsgericht, doelgroepgericht en gebiedsgericht. Vanuit onderzoek is bekend dat het aanbrengen van gezamenlijke focus in analyse en een gerichte integrale aanpak op hot times, hot spots, hot groups en hot shots zin hebben in het terugdringen van criminaliteit en overlast. In het kader van de aanpak van jeugd- en jongerencriminaliteit zijn de Top X-aanpakken, zoals de Top600 in Amsterdam (hot shots) en de aanpak van problematische jeugdgroepen (hot groups), voorbeelden binnen deze categorie.

Een kwetsbare buurt

De Wildemanbuurt is al decennia sociaal economisch gezien de meest kwetsbare buurt in Amsterdam met een even lange historie van massieve, hardnekkige en ernstige jeugdproblematiek. De buurt telt ongeveer 5.000 bewoners en die wonen 9 van de 10 keer in een (sociale) huurwoning. In de buurt heeft 64% van de bewoners een niet-westerse migratieachtergrond, het merendeel hiervan is Marokkaanse-Nederlander.

De wijk is een voedingsbodem voor een breed palet aan criminaliteitsvormen waarbij er vaak een relatie is met drugscriminaliteit. Verder valt op dat – in vergelijking met andere buurten en wijken in Amsterdam – de onveiligheidsgevoelens onder bewoners hoog zijn en de aangifte en meldingsbereidheid richting de politie laag is. Tot slot wordt er veel overlast door de bewoners ervaren door groepen jongeren en is er sprake van een sfeer van verloedering: afval en achterstallig onderhoud.

4.5 Kenmerken van het Wildemannetwerk

De kern van dit rapport gaat over het Wildemannetwerk van 147 mannen en 9 vrouwen in de leeftijd van 16 tot 52 jaar (gemiddeld 28 jaar). We behandelen stapsgewijs een aantal belangrijke kenmerken van het netwerk, de categorieën personen en de clusters.

Actief en zwaar netwerk

De leden van het netwerk zijn in de afgelopen 3 jaar betrokken geweest bij 2.955 door de politie geregistreerde incidenten. Dat is gemiddeld bijna 19 incidenten per persoon. Van hen heeft 90% (gemiddeld 12) antecedenten c.q. is als verdachte betrokken geweest bij het plegen van een strafbaar feit. Het criminaliteitspatroon van de verdachten is breed en loopt van vermogensmisdrijven tot misdrijven in het kader van de opiumwet. Opvallend is het instrumentele geweld binnen het netwerk, de toegang tot wapens en de betrokkenheid bij liquidaties.

In vergelijking met dit type analyses in andere gemeenten in het land is het Wildemannetwerk zwaar. Er zitten relatief veel harde kenners, facilitators en rising stars in het netwerk terwijl het aandeel van de jonge aanwas klein is. De jonge mannen die in het netwerk zitten, staan via een aantal connecties binnen hetzelfde netwerk wel in verband met keiharde criminelen en de wereld van de georganiseerde en gewelddadige (drugs)misdaad. In combinatie met de kwetsbare context en het gebrek aan maatschappelijk perspectief verhoogt dit de kans op misdaadcarrières.

Gesloten en efficiënt netwerk

Het Wildemannnetwerk is hecht, gesloten en door de sterke onderlinge relaties ook efficiënt. Er zitten veel familierelaties in het netwerk (broers, neven en een aantal zussen en nichten) en ook de rol van een aantal criminele families is opvallend. Het netwerk beschikt over middelen (denk aan voertuigen, geld en vuurwapens), personen (in verschillende categorieën, waaronder facilitators) en (criminele) kennis om succesvol te zijn in de criminaliteit. Dit maakt dat derden moeilijk binnenkomen en het verzamelen van informatie over personen in het netwerk (door bijvoorbeeld de politie) lastig is. Op basis van het open bronnenonderzoek valt op dat er over de personen in het netwerk weinig online informatie te vinden is. Zo zijn er weinig tot geen sociale media accounts te vinden, worden de personen vrijwel nergens vermeld en blijken de vermeldingen die er dan wél zijn gedateerd te zijn. Ook dit past bij een gesloten netwerk en kan er op wijzen dat deze personen bewust onder de radar proberen te blijven. Het kan ook zijn dat er door deze personen op sociale media vooral gebruik gemaakt van 'nicknames' om niet gevonden te worden door de politie en andere instanties.

Aan de randen van het netwerk bevindt zich een aantal poortwachters die de link tussen het netwerk en de 'buitenwereld' zijn. Ook liquidaties of pogingen daartoe worden gepleegd door een aantal personen die aan de randen van het netwerk terug te vinden zijn.

Het stadsdeel is al jaren actief met de aanpak van de Wildemangroep en deze groep jongeren zitten als drie afzonderlijke clusters in het centrum van het netwerk.

Kwetsbare vrouwen en facilitators

De negen vrouwen in het netwerk zijn allemaal partners of familie (zus, moeder of tante) van andere personen in het netwerk. Een deel van de vrouwen is kwetsbaar met een bredere problematiek, sommigen werken als zzp'er in de prostitutie. Andere vrouwen die wel familie zijn van leden in het netwerk maar er zelf geen onderdeel van uitmaken, lijken coördinerend als het gaat om prostitutie of te fungeren als katvanger of facilitator - auto's en scooters op naam - voor de mannen in het netwerk.

Niet alleen vrouwen zijn soms faciliterend binnen het netwerk. In totaal zitten er 14 facilitators in het netwerk die bemiddelen in ruimten, locaties, opslag, voertuigen, transport of wapens.

Clusters en verbinders

Het netwerk is op basis van onderlinge hechtheid onder te verdelen in 11 clusters met elk eigen kenmerken. Zo zijn er clusters (relatief jong) die zichtbaar zijn op de hotspots en de kern van de Wildemangroep vormen, maar we onderscheiden ook gespecialiseerde clusters (voertuigcriminaliteit, liquidatie), doorgroeiërs, criminele families en the next generation. Verder liggen er – via drillrap of samenplegen – ook verbindingen naar netwerken in andere stadsdelen van Amsterdam.

Naast onderlinge contacten op basis van dezelfde leeftijd zijn er ook diverse verbinders in het netwerk zichtbaar die zorgen voor verticale verbindingen tussen clusters. De verbinders hebben veelal een leidinggevende rol en hierdoor beïnvloeden ze de andere personen in de groep op een negatieve manier. Ze zetten jongeren aan tot het plegen van strafbare feiten, maar zij vormen ook de schakels om jongeren die nog tamelijk onschuldig actief zijn in de criminaliteit in contact te brengen met zware jongens en zwaardere vormen van criminaliteit.

Rol van bedrijven

In het netwerk komt een aantal bedrijven in of in de directe omgeving van Amsterdam Nieuw-West naar voren als ‘interessant’. Het zijn enerzijds bedrijven die fungeren als ontmoetingsplekken of locaties die faciliteren. Verder vallen autoverhuurbedrijven uit andere delen van het land op die verbonden zijn met het Wildemannetwerk. Dergelijke voertuigen bieden het netwerk een vervoersmiddel, de gelegenheid om anoniem te rijden en relatieve onaantastbaarheid, omdat een gehuurd voertuig niet persoonlijk afgepakt kan worden.

Ook zijn er diverse mannen in het netwerk actief als zpp-er in de Amsterdamse taxibranche. Recent onderzoek leert dat de taxibranche een interessante spil in een web van criminele netwerken kan zijn. Het betreft netwerken die zich vooral bezighouden met drugs en wapens. Chauffeurs zijn faciliterend en taxi's de perfecte dekmantel om drugs, wapens maar ook criminelen te vervoeren.

4.6 De aanpak: veel kansen en één zorg

Uit een analyse van de aanpak komt naar voren dat 37% van de leden van het netwerk ergens in een stadsdeel of de stad onderdeel is van een aanpak en 63% niet. De meeste leden van het netwerk zitten in de Wildemangroepaanpak of zitten in de Top 400 of 600. De huidige analyse geeft veel input om te beoordelen of daar bijstelling of intensivering op zou moeten komen. Er zijn op basis van de analyse en de bespreking van de netwerkanalyse met professionals veel kansen maar er is

ook een zorg. Kansen liggen op het vlak van het aanpakken van onderdelen van het netwerk zoals:

- De selectie van een aantal rising stars voor de Amsterdamse doorgroei-ers-aanpak;
- De aanpak van facilitators in het netwerk;
- De focus en aanpak op een aantal bedrijven die uit de analyse naar voren komen;
- De inzet op de jonge aanwas om doorgroei te voorkomen;
- Het onttrekken van wapens aan het netwerk door rechnermatig in te zoomen op die personen die daar betrokkenheid bij hebben;
- De aanpak van de Wildemangroep in de context van de netwerkanalyse;
- De focus op en aanpak van de (kwetsbare) vrouwen;
- De integrale aanpak van criminele families;
- De focus op en aanpak van verbinders en brokers in het netwerk.

Buiten de aanpak van dit netwerk dient ook vroegsignalering op basis van risicofactoren genoemd te worden. Het gaat er dan om te voorkomen dat opgroeiende en kwetsbare kinderen in de basisschoolleeftijd überhaupt gaan toetreden tot een problematisch jeugdnetwerk in de Wildemanbuurt. Het is van belang om aan te geven dat het instrumentarium van het stadsdeel Nieuw-West gericht is op vroegsignalering en het tegengaan van overlast en lichte criminaliteit.

Van systeemanalyse naar systeemaanpak

Het is uniek dat er voor de eerste keer op basis van straat- en systeeminformatie een uitgebreide netwerkanalyse is gemaakt van de criminaliteit in een Amsterdamse buurt en van de mate van beïnvloeding en samenwerking tussen personen en clusters binnen een netwerk. Deze systeemanalyse vraagt om een systeemaanpak.

Een en ander is te vergelijken met een goede pizza: de ingrediënten (een breed Amsterdams pallet van aanpakken) zijn er en met de netwerkanalyse (een operationeel product naast dit onderzoeksrapport) is er ook een bodem. De pizza laat zich het beste smaken als deze met beleid (visie) gegeten gaat worden. Kleine goed gekozen happen verdienen daarbij de voorkeur boven het snel verorberen van de pizza.

Er is ook één zorg. Als ieder voor zich aan de slag gaat wordt er eigenlijk op dezelfde manier gewerkt als in het verleden. Van die aanpak weten we dat het voor veel jongeren niet gelukt is om misdaadcarrières te voorkomen of doorbreken.

Geraadpleegde bronnen

Literatuur

Adjiembaks, S. (2018). *(On)gemerkt bijzonder. Levensverhalen van resisters en de betekenis van resistance to crime*. Den Haag: Boom Criminologie.

Beerthuisen, M., E. Leijssen & A. Van der Laan (2019). *Risico- en beschermende factoren in de kindertijd en vroege adolescentie voor high impact crime in de latere adolescentie en jongvolwassenheid*. Cahiers 2019-15, WODC: Den Haag.

Beke, B., H. Ferwerda, E. van der Torre & E. Bervoets (2013). *Jeugdgroepen en geweld. Van signalering naar aanpak*. Onderzoeksreeks Politieacademie, Boom, Lemma.

Bersani, B. & E. Eggleston Doherty (2018). Desistance from Offending in the Twenty-First Century. *Annual Review in Criminology*, vol. 1, 311-334.

Berkeley, E. & A. Van Uden (2009). *Risicjongeren: een bundeling van inzichten uit onderzoek, beleid en praktijk over effectieve aanpak*. Den Haag, Nicis Institute.

Bervoets, E., Ferwerda, H., Bremmers, B., Keijzer, D., & T. Appelman (2013). *Daling jeugdige verdachten Amsterdam*. Op zoek naar mogelijke verklaringen. Rotterdam/Arnhem: Lokale Zaken/Bureau Beke.

Bervoets, E. & A. van Wijk (2016). Drie drugsnetwerken in een kleine stad. *Tijdschrift voor Criminologie* 58(3):3-19.

Blokland, A. & L. de Kruijff (2020). Desistance bij seksuele daders in criminologisch perspectief. In: K. Goethals, M. De Boeck, T. Dilliën, W. Huys & A. Nuyts (red.), *Handboek behandeling van seksueel afwijkend gedrag*, 101 - 145,

Blondel, V. J.-L. Guillaume, R. Lambiotte & E. Lefebvre (2008). Fast unfolding of communities in large networks, *Journal of Statistical Mechanics: Theory and Experiment* (10), P1000.

- Braga, A. & D. Weisburd (2012). 'The effects of "pulling levers" focused deterrence strategies on crime', *Campbell Systematic Reviews* 2012, afl. 6, 1-90.
- Bruinsma, G. & W. Bernasco (2002). Dadergroepen en transnationale illegale markten. *Tijdschrift voor Criminologie*, 44 (2), 128-140.
- Burik, A. van, Hooegeveen, C., De Jong, B., & Vogelvang, B. (2013). *Evaluatie aanpak criminele jeugdgroepen*. Den Haag: WODC.
- Campedelli, G., F. Calderoni, T. Comunale & C. Meneghini (2020). Life-Course Criminal Trajectories of Mafia Members. *Crime & Delinquency*. DOI: 10.1177/001128719860834.
- Can, E., F. Patan, D. Smith, D. Sudarmanto & L. Bakker (Ed.) (2018). *Portretten uit de Wildemanbuurt: Een onderzoek naar de wensen en behoeften van verschillende bewonersgroepen*. Amsterdam: Gemeente Amsterdam.
- Copp, J., P. Giordano & M. Longmore (2019). Desistance from Crime during the Transition to Adulthood: The Influence of Parents, Peers, and Shifts in Identity. *Journal of Research in Crime and Delinquency*.
- Crone, E. (2018). *Het puberende brein: over de ontwikkeling van de hersenen in de unieke periode van de adolescentie*. Amsterdam: Promotheus.
- Ferwerda, H. (2005). *De Diamantgroep. De aanpak gebundeld*. Arnhem, Bureau Beke.
- Ferwerda, H., J. Jakobs & B. Beke (1996). *Signalen voor toekomstig crimineel gedrag*. Een onderzoek naar de signaalwaarde van kinderdelinquentie en probleemgedrag op basis van casestudies van ernstig criminele jongeren. Den Haag: Stafbureau Informatie, Voorlichting en Publiciteit. Dienst Preventie, Jeugdbescherming en Reclassering. Ministerie van Justitie.
- Ferwerda, H., B. Beke & E. Bervoets, (2013). *Jeugdgroepen van toen*. Een casus onderzoek naar de leden van drie criminele jeugdgroepen uit het einde van de vorige eeuw. Politie & Wetenschap, Apeldoorn.
- Ferwerda, H. & T. van Ham (2017). Lessen uit de aanpak van jeugdgroepen. *Justitiële verkenningen: Dalende jeugdcriminaliteit*. (Red. A. Donker, R. Roks, B. Rovers, M. Schuilenburg, M. Smit & E. Snel, pp. 112-126) Den Haag: Ministerie van Veiligheid en Justitie.
- Ferwerda, H., B. Beke & E. Bervoets (2017). De onzichtbare invloed van bovenlokale criminele netwerken op de wijk. *Tijdschrift voor de Politie*, 79, 9/10, 2017, 6-11.

Ferwerda, H. B. de Graaf, H. Lesscher & N. Saadat (2018). Het Dalton-effect voorkomen. Nut, noodzaak en lessen voor de aanpak van criminele families. *Tijdschrift voor de Politie*, jaargang 80, nr. 8/9, 2018, 44-48.

Ferwerda, H. (2019). Gooi het kind niet met het badwater weg. *Cahiers Politiestudies*, jaargang 2019-1, nr. 50, 141-144.

Ferwerda, H., J. Wolsink & I. van Leiden (2020). *De lading van vuurwapens*. Een onderzoek naar de impact van illegale vuurwapens in Nederland. Politie & Wetenschap, Den Haag; Bureau Beke, Arnhem

Ferwerda, H., H. de Boer, I. van Leiden & J. Wolsink (2021). *Taxi! Malafide activiteiten en (ondermijnende) criminaliteit in de Amsterdamse taxibranche*. Bekereeks, Bureau Beke, Arnhem.

Freeman, C. (1977). A Set of Measures of Centrality. Based on Betweenness. *Sociometry*, 1, 35-41.

Fuller, G. A. Morgan & R. Brown (2019). *Criminal histories of Australian organised crime offenders*. Trends & issues in crime and criminal justice, 567.

Geenen, M. (2010), *Stoppen is afzien: welke betekenis geven jongeren aan professionals in het proces van stoppen met criminaliteit?* 's-Hertogenbosch: Avans Hogeschool, Expertisecentrum Veiligheid.

Gemeente Amsterdam (2019). *Weerbare mensen, weerbare wijken*. Programma Terugdringen Drugshandel.

Grinsven, S. van & A. Verwest (2017). Vijf jaar aanpak Top 600, waar staan we nu? *Justitiële verkenningen: Dalende jeugdcriminaliteit*. (Red. A.G. Donker, R.A. Roks, B. Rovers, M.B. Schuilenburg, M. Smit & E. Snel, 127-141) Den Haag: Ministerie van Veiligheid en Justitie.

Hoogerwerf, A. (2003). *Beleid, processen en effecten*. A. Hoogerwerf en M. Herweijer, *Overheidsbeleid. Een inleiding in de beleidswetenschap*. Alphen aan den Rijn: Kluwer.

Jeursen, T & M. Achleitner (2019). *Drugscriminaliteit in Amsterdam-West: een contextuele benadering*. Willem Pompe Instituut voor Strafrechtswetenschappen, Universiteit Utrecht.

Klerks, P. (2001). The network paradigm applied to criminal organisations: theoretical nit-picking or a relevant doctrine for investigators? Recent developments in the Netherlands. *Connections*, 24 (3), 53-65.

Koppen, M. van, V. Van der Geest & E. Kleemans (2017). *Doorgroeiers in de misdaad*. De criminele carrières en achtergrondkenmerken van jonge daders van een zwaar delict. VU, Politie & Wetenschap, Apeldoorn.

Laan, van der, A. & M. Beerhuizen (2018). *Monitor Jeugdcriminaliteit 2017: Ontwikkelingen in de geregistreerde jeugdcriminaliteit in de jaren 2000 tot 2017*. Cahier 2018-1. Den Haag: Ministerie van Justitie en Veiligheid.

Laan, van der, A., M. Beerhuizen & H. Goudriaan (2017). Ontwikkelingen in de jeugdcriminaliteit, 1997 tot 2015. *Justitiële verkenningen: Dalende jeugdcriminaliteit*. (Red. A.G. Donker, R.A. Roks, B. Rovers, M.B. Schuilenburg, M. Smit & E. Snel, 28-49) Den Haag: Ministerie van Veiligheid en Justitie.

Laan, van der A., S. Pleysier & F. Weerman (2020). Hedendaagse jeugdcriminaliteit: nieuwe vragen en enkele antwoorden na een historische daling. *Tijdschrift voor Criminologie*, 62(2-3), 115-129

Lambiotte, R., J.-C. Delvenne & M. Barahona (2009). Laplacian Dynamics and Multiscale Modular Structure in Networks.

Leiden, I. van, J. Wolsink & H. Ferwerda (2019). *Criminelen achter het stuur*. De aard en omvang van het gebruik van huurmotorvoertuigen voor criminele activiteiten. Bekereeks, Bureau Beke, Arnhem.

Lenkens, M., F. van Lenthe, L. Schenk, T. Magnée, M. Sentse, S. Severiens, G. Engbersen & G. Nagelhout (2019). Experiential peer support and its effects on desistance from delinquent behavior: Protocol paper for a systematic realist literature review. *Systematic Reviews*, vol. 8, no. 119, 1-14.

Maruna, S. (2001). *Making good; How ex-convicts reform and rebuild their lives*. Washington DC: APA-Books.

McNeill, F. (2006). A desistance paradigm for offender management. *Criminology and Criminal Justice*, 6(1), 39-62.

Rovers, B. (2008) Ze deugen nergens voor: het Belief effect in justitiële jeugdinterventies. H. Moors en B. Rovers: *Geloven in veiligheid*. Avans Hogeschool: 's Hertogenbosch.

Sampson, R. & J. Laub (1995). *Crime in the making: Pathways and turning points through life*. Harvard University Press.

Sampson, R. & J. Laub (2017). A general age-graded theory of crime: Lessons learned and the future of life-course criminology, Farrington, *Integrated Developmental and Life-course Theories of Offending*, 165 – 187.

Skogan, W. & K. Frydl (eds.) (2004). *Fairness and Effectiveness in Policing: The Evidence*. Washington: The National Academy's Press.

Spapens, T. (2012). *Netwerken op niveau: criminele micro-, meso- en macronetwerken* (oratie). Tilburg: Tilburg University.

Versteegh, P., T. van der Plas & H. Nieuwstraten (2011). *The best of three worlds*. Effectiever politiewerk door een probleemgerichte aanpak van hot crimes, hot spots, hot shots en hot groups, Apeldoorn: Politieacademie.

Vollaard, B., P. Versteegh & J. van den Brakel (2009). *Veelbelovende verklaringen voor de daling van de criminaliteit na 2002*. Apeldoorn: Politie & Wetenschap.

Waard, de, J., A. Van der Laan & M. Scheepmaker (2017). Inleiding. *Justitiële verkenningen: Dalende jeugdcriminaliteit*. (Red. A.G. Donker, R.A. Roks, B. Rovers, M.B. Schuilenburg, M. Smit & E. Snel, 5-9) Den Haag: Ministerie van Veiligheid en Justitie.

Waard, De, J. (2019). *Wat Werkt? Een systematisch overzicht van recent verschenen meta-evaluaties / synthesestudies binnen de kennisdomeinen situationele criminaliteitspreventie, politiezorg, en strafrechtelijke interventies, 1997 – 2019*. Den Haag: Ministerie van Veiligheid en Justitie.

Weerman, F. & E. Kleemans (2002). Criminele groepen en samenwerkingsverbanden. *Tijdschrift voor Criminologie*, 44 (2), 114-127.

Weerman, F. (2017). Sociale media en smartphones als verklaring voor de daling in jeugdcriminaliteit? *Justitiële verkenningen: Dalende jeugdcriminaliteit*. (Red. A.G. Donker, R.A. Roks, B. Rovers, M.B. Schuilenburg, M. Smit & E. Snel, 71-87) Den Haag: Ministerie van Veiligheid en Justitie.

Weijers, I. & D. van Drie (2014). *Stoppen of volharden*. Portretten van jonge veelplegers. SWO, Amsterdam.

Weijers, I. (2019). *Veelplegers aanpakken*. 81 jonge veelplegers 15 jaar gevolgd. SWP, Amsterdam.

Weijers, I. H. Ferwerda & R. Roks (2021). Verharding van de jeugdcriminaliteit. *Nederlands Juristenblad*, 8 januari 2021, aflevering 1, 14-20.

Websites

AT5. (2018). Cameratoezicht in Wildemanbuurt: "Veiligheid op straat onder grote druk". AT5. <https://www.at5.nl/artikelen/181091/cameratoezicht-in-wildemanbuurt-veiligheid-op-straat-onder-grote-druk>

Blik op Nieuws. (2020). Grote hoeveelheid drugs bij controle spookbewoning Osdorper Ban. <https://www.blikopnieuws.nl/nieuws/280172/grote-hoeveelheid-drugs-bij-control-e-spookbewoning-osdorper-ban.html>

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2019a). Kerncijfers wijken en buurten 2019 <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/84583NED/table?ts=1598539540294>

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2019b). WOZ-waarde naar record, hoogste stijging sinds jaren. <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2019/37/woz-waarde-naar-record-hoogste-stijging-sinds-jaren#:~:text=De%20gemiddelde%20WOZ%2Dwaarde%20steeg,378%20duizend%20euro%20per%20woning>

Gemeente Amsterdam. (2019). Verlening plaatsingsduur cameratoezicht Wildemanbuurt/Osdorperban. Gemeenteblad nr. 316531 <https://www.officielebekendmakingen.nl/gmb-2019-316531.pdf>

Het Parool (2018) Criminelen wonen anoniem in Osdorp. Het Parool. <https://www.parool.nl/nieuws/criminelen-wonen-anoniem-in-osdorp~b9a9998c/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

Het Parool (2020). Tot 8,5 jaar cel voor zes leden drugsbende uit West. <https://www.parool.nl/amsterdam/tot-8-5-jaar-cel-voor-zes-leden-drugsbende-uit-west~bb868179/>

OIS. (2019a). Cijfers Wildemanbuurt. <https://data.amsterdam.nl/data/gebieden/buurt/id0363000000443/>

OIS. (2019b). Dashbord Veiligheid. <https://data.amsterdam.nl/specials/dashboard/dashboard-veiligheid/d6006969-9d2a-413d-80a4-308932ed36f8/>

Trouw. (2018) De hardnekkige achterstand van Amsterdam-Osdorp. <https://www.trouw.nl/nieuws/de-hardnekkige-achterstand-van-amsterdam-osdorp~b80003ec/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

Bijlage 1 – Deelnemers aan het onderzoek

Aan het onderzoek werkten in totaal 55 professionals mee. Hun organisatie en functies staan hierna weergegeven.

Politie

Districtsrecherche West

Interventiepleger IPGA NWN

Operationeel Specialist A jeugd districtsrecherche West (2)

Operationeel Specialist A GGP

Operationeel Specialist A ondermijning

Operationeel Specialist B districtsrecherche West

Operationeel Specialist B doelgroepen districtsrecherche West

Operationeel Specialist B analyse en onderzoek

Operationeel specialist B Basisteam

Operationeel Specialist E district West

Senior GGP taakaccenthouders jeugd (2)

Senior Tactische Opsporing Basisteam (2)

Senior Tactische Opsporing recherche West

Senior team analyse en onderzoek

Thematisch Wijkagent jeugd

Thematisch wijkagent ondermijning

Teamchef (2)

Wijkagent (2)

Wijkagent en toegevoegd aan teamleiding

Gemeente

Adviseur ACVZ

Adviseur doorgroeiërs ACVZ

Afdeling Jeugd, OJZ

Beleidsmedewerker OOV

Gebiedsmanager Nieuw West

Projectleider Jeugd en Veiligheid (3)

Senior adviseur sociale basis

Senior projectleider Jeugd en Veiligheid

Senior Projectleider Veiligheid

Senior procesregisseur ACVZ

Strategisch adviseur (2)

Strategisch adviseur kennis en ontwikkeling & senior procesregisseur ACVZ

Teamleider THOR/Stadsdeel Nieuw-West (2)

Veiligheidsmanager

Verbindingsfunctionaris ACVZ

Openbaar Ministerie

Beleidsadviseur (2)

Beleidsmedewerker (4)

SAOA

Algemeen directeur

Coördinator straatcoaches

Straatcoach (3)

Teamleider straatcoaches

Bijlage 2 – Delictscategorieën, subcategorieën, aantallen en percentages

Categorie	Subcategorie	N	%
Totaal Afpersing / Incasso		20	1,2%
Afpersing / Incasso		20	
Totaal Cybercrime		1	0%
Cybercrime		1	
Totaal Fraude / Vervalsing / Oplichting		42	2,3%
Fraude		2	
Fraude Met Betaalproducten		6	
Fraude Met Online Handel		5	
Identiteitsfraude		3	
le-Fraude/Namaakgoederen		4	
Oplichting		11	
Overige Horizontale Fraude		4	
Overige Verticale Fraude		0	
Vals Geld Aanmaken		0	
Vals Geld Uitgeven		3	
Valsheid In Zegels En Merken		2	
Vervalsen Paspoort/Identiteitskaart/Reisdocument		2	
Totaal Geweld / Bedreiging / Ontvoering		270	14,9%
Bedreiging		79	
Eenvoudige Mishandeling		76	
Gijzeling/Ontvoering		6	
Openlijke Geweldpleging Tegen Personen		78	
Overige Misdrijven Tegen De Persoonlijke Vrijheid		2	
Zware Mishandeling		29	

Totaal Liquidatie / Moord / Doodslag	19	1,0%
Doodslag/Moord	19	
Totaal Overige Misdrijven	199	11,0%
Belediging	66	
Brandstichting	2	
Discriminatie	1	
Huisvredebreuk	2	
Lokaalvredebreuk	2	
Misdrijven Anders	8	
Misdrijven Wet Op De Kansspelen	1	
Niet Voldoen Aan Bevel/Vordering	23	
Openlijke Geweldpleging Tegen Goederen	15	
Overige Delicten Openbare Orde	3	
Overige Misdrijven	4	
Overige Misdrijven Tegen Het Openbaar Gezag	1	
Telecommunicatiewet	1	
Transport Gevaarlijke Stoffen Over De Weg	0	
Valse Aangifte	2	
Vernieling	14	
Vernieling Overige Objecten	24	
Vernieling Van/Aan Auto	6	
Vernieling Van/Aan Openbaar Gebouw	0	
Vernieling Van/Aan Openbaar Vervoer/Abri	1	
Vreemdelingenwet	0	
Wederspanningheid (Verzet)	23	
Totaal Overige Vermogensdelicten	854	47,2%
Diefstal door middel van Braak	8	
Diefstal In Vereniging	16	
Diefstal In/Uit Bedrijf/Kantoor	0	

Diefstal In/Uit Bedrijf/Kantoor (Niet Gekwalificeerd)	13
Diefstal In/Uit Box/Garage/Schuur/Erf (Niet Gekwalificeerd)	1
Diefstal In/Uit School (Niet Gekwalificeerd)	1
Diefstal In/Uit Sportcomplex (Niet Gekwalificeerd)	2
Diefstal In/Uit Woning (Niet Gekwalificeerd)	6
Diefstal Met Geweld	14
Diefstal Met Geweld In/Uit Woning (Niet Gekwalificeerd)	1
Diefstal Met Geweld Uit/Vanaf Personenauto	3
Diefstal Uit/Vanaf Andere Vervoermiddelen	15
Diefstal Uit/Vanaf Personenauto	55
Diefstal Uit/Vanaf Vaartuig	1
Gekwalificeerde Diefstal In/Uit Andere Gebouwen	5
Gekwalificeerde Diefstal In/Uit Bedrijf/Kantoor	41
Gekwalificeerde Diefstal In/Uit Box/Garage/Schuur	12
Gekwalificeerde Diefstal In/Uit Hotel/Pension	1
Gekwalificeerde Diefstal In/Uit School	6
Gekwalificeerde Diefstal In/Uit Sportcomplex	1
Gekwalificeerde Diefstal In/Uit Winkel	21
Gekwalificeerde Diefstal In/Uit Woning	238
Gekwalificeerde Diefstal Met Geweld In/Uit Andere Gebouwen	1
Gekwalificeerde Diefstal Met Geweld In/Uit Bedrijf/Kantoor	3
Gekwalificeerde Diefstal Met Geweld In/Uit Winkel	8
Gekwalificeerde Diefstal Met Geweld In/Uit Woning	1
Heling	167
Overige (Eenvoudige) Diefstal	47
Overige Diefstallen Met Geweld	4
Overige Gekwalificeerde Diefstal	8
Straatroof	83
Verduistering (Evt. In Dienstbetrekking)	9

Winkeldiefstal	52	
Winkeldiefstal Met Geweld	1	
Zakkenrollerij/Tassenrollerij	9	
Totaal Overvallen / Ram- En Plofkraken	28	1,8%
Overval	5	
Overval In Woning	8	
Overval Op Geld- En Waardetransport	1	
Overval Op Overige Objecten	14	
Totaal Opiumwetgeving	93	5,1%
Bezit Harddrugs (Lijst I)	27	
Bezit Softdrugs (Lijst II)	18	
Handel E.D. Harddrugs (Lijst I)	29	
Handel E.D. Softdrugs (Lijst II)	15	
Overige Drugsdelicten	1	
Ripdeal	0	
Vervaardigen Softdrugs (Lijst II)	3	
Totaal Wegenverkeerswet	68	3,8%
Aanrijding	1	
Joyriding	1	
Kentekenplaat Onzichtbaar Maken	1	
Overig Verkeersmisdrijf	1	
Rijden Met Ongeldig Verklaard Rijbewijs	6	
Rijden Onder Invloed	8	
Rijden Onder Invloed (Uitsluitend Alcohol)	14	
Rijden Onder Invloed Drugs/Geneesmiddel al dan niet in combinatie met Alcohol	5	
Rijden Terwijl Rijbewijs Is Ingevorderd	2	
Rijden Tijdens Ontzegging Rijbevoegdheid	1	
Rijden Tijdens Rijverbod	0	
Verkeersongeval Met Letsel	5	

Verlaten Plaats Na Verkeersongeval	19	
Weigeren Ademanalyse	3	
Weigeren Bloedproef	1	
Totaal Voertuigcriminaliteit	162	9,0%
Diefstal Bromfiets/Snorfiets	66	
Diefstal Fiets	24	
Diefstal Met Geweld Bromfiets/Snorfiets	2	
Diefstal Met Geweld Motor	1	
Diefstal Met Geweld Personenauto	1	
Diefstal Motor	42	
Diefstal Personenauto	23	
Diefstal Vrachtauto/Bestelauto	0	
Vals Kenteken / Valse Kentekenplaten	3	
Totaal Wet Wapens en Munitie	39	2,2%
Bezit Overige Wapens	13	
Bezit Vuurwapens	25	
Handel Vuurwapens	1	
Totaal Witwassen / (Crimineel) Vermogen	7	0,4%
Witwassen	7	
Totaal Zedenmisdrijven	8	0,4%
Aanranding	8	
Eindtotaal	1.810	100%
Eindtotaal	1.810	

Bijlage 3 – Antecedenten en achtergrondkenmerken

Tabel 1 – antecedenten naar aard en categorie pleger in percentages

Categorie	Harde kern	Criminele locals	Rising stars	Jonge aanwas	Facilitators	X-subjecten
Afpersing/incasso	1,0	2,6	1,1	1,3	0,0	0,0
Cybercrime	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fraude/vervalsing/oplichting	1,9	3,9	1,5	0,0	5,4	4,4
Geweld/bedreiging/ontvoering	15,3	13,2	9,4	19,2	16,1	28,9
Liquidatie/moord/doodslag	1,0	0,4	0,8	1,3	1,8	4,4
Overige misdrijven	11,4	11,0	9,4	15,4	9,8	8,9
Overige vermogensmisdrijven	47,0	41,2	56,2	48,7	47,3	31,1
Overvallen/ram- en plofkraken	1,9	1,3	1,1	0,0	0,9	2,2
Opiumwetgeving	5,2	8,8	3,4	0,0	7,1	2,2
Wegenverkeerswet	3,8	4,4	1,1	1,3	5,4	13,3
Voertuigcriminaliteit	8,0	10,1	14,0	11,5	4,5	4,4
Wet wapens en munitie	2,6	2,2	1,1	1,3	1,8	0,0
Witwassen crimineel vermogen	0,6	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0
Zeden	0,5	0,9	0,4	0,0	0,0	0,0
Totaal aantal antecedenten	1.081	288	265	78	112	45
<i>Gemiddeld aantal antecedenten</i>	<i>17,4</i>	<i>9,9</i>	<i>7,6</i>	<i>9,8</i>	<i>8,0</i>	<i>3,2</i>

Tabel 2 – achtergrondkenmerken per cluster

Aantal	C1	C2	C3	C4	C5	C6
Harde kern	11	2	2	5	5	2
Criminele locals	5	2	1	1	1	1
Rising stars	3	5	2	4	1	0
Jonge aanwas	0	0	0	0	0	0

Facilitators	4	1	0	1	2	0
X-subjecten	1	1	0	1	1	0
Totaal	24	11	5	12	10	3
<i>Aantal vrouwen</i>	<i>2</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>1</i>	<i>0</i>
<i>Gemiddelde leeftijd</i>	<i>27,8</i>	<i>23,8</i>	<i>21,8</i>	<i>22,8</i>	<i>33,7</i>	<i>36,0</i>

Tabel 2 (vervolg) – achtergrondkenmerken per cluster

Aantal	C7	C8	C9	C10	C11
Harde kern	1	3	1	2	27
Criminele locals	0	2	1	0	9
Rising stars	0	13	3	1	3
Jonge aanwas	0	1	6	0	1
Facilitators	0	2	1	0	1
X-subjecten	0	2	3	0	5
Totaal	1	23	15	3	46
<i>Aantal vrouwen</i>	<i>0</i>	<i>2</i>	<i>1</i>	<i>0</i>	<i>3</i>
<i>Gemiddelde leeftijd</i>	<i>29,0</i>	<i>23,4</i>	<i>19,9</i>	<i>22,3</i>	<i>24,5</i>

Tabel 3 – antecedenten naar aard en cluster in percentages

Categorie	C1	C2	C3	C4	C5	C6
Afpersing/incasso	0,0	1,6	0,0	4,0	3,6	1,2
Cybercrime	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fraude/vervalsing/oplichting	2,0	1,6	0,0	1,0	0,7	1,2
Geweld/bedreiging/ontvoering	13,9	12,9	10,4	19,0	30,7	16,7
Liquidatie/moord/doodslag	1,0	0,0	3,0	0,0	3,6	1,2
Overige misdrijven	10,9	9,7	19,4	9,0	10,7	9,5
Overige vermogensmisdrijven	48,3	35,5	58,2	45,0	26,4	48,8
Overvallen/ram- en plofkraken	2,7	1,6	0,0	5,0	2,9	0,0
Opiumwetgeving	5,9	3,2	6,0	6,0	5,0	8,3
Wegenverkeerswet	6,4	8,1	0,0	0,0	5,0	1,2
Voertuigcriminaliteit	6,2	22,6	1,5	4,0	10,0	4,8
Wet wapens en munitie	2,2	3,2	0,0	6,0	1,4	3,6

Witwassen crimineel vermogen	0,2	0,0	0,0	1,0	0,0	2,4
Zeden	0,2	0,0	1,5	0,0	0,0	1,2
Totaal aantal antecedenten	404	62	67	100	140	84
<i>Gemiddeld aantal antecedenten</i>	<i>16,8</i>	<i>5,6</i>	<i>13,5</i>	<i>8,3</i>	<i>14</i>	<i>28</i>

Tabel 3 (vervolg) - antecedenten naar aard en cluster in percentages

Categorie	C7	C8	C9	C10	C11
Afpersing/incasso	0,0	0,6	0,0	0,0	1,2
Cybercrime	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fraude/vervalsing/oplichting	0,0	1,9	3,3	3,9	3,1
Geweld/bedreiging/ontvoering	8,0	10,3	10,0	16,9	13,9
Liquidatie/moord/doodslag	0,0	0,6	1,1	2,6	0,5
Overige misdrijven	0,0	10,3	14,4	1,3	11,6
Overige vermogensmisdrijven	76,0	53,5	57,8	50,6	47,8
Overvallen/ram- en plofkraken	0,0	0,0	0,0	1,3	1,0
Opiumwetgeving	0,0	0,6	0,0	2,6	6,8
Wegenverkeerswet	12,0	0,6	0,0	0,0	3,7
Voertuigcriminaliteit	4,0	21,3	12,2	10,4	8,0
Wet wapens en munitie	0,0	0,0	1,1	7,8	1,7
Witwassen crimineel vermogen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5
Zeden	0,0	0,0	0,0	2,6	0,2
Totaal aantal antecedenten	25	155	90	77	588
<i>Gemiddeld aantal antecedenten</i>	<i>25,0</i>	<i>6,7</i>	<i>6,0</i>	<i>25,7</i>	<i>12,8</i>

Verschenen in de Bekereeks

2008

Ambtscriminaliteit aangegeven?

Een onderzoek naar het opvolgen van en kennis over de wettelijke verplichting tot aangifte van artikel 162 Sv misdrijven

Verborgene problemen

Een onderzoek naar (de aanpak van) criminaliteit onder Antillianen in Nederland

Bont en Blauw

Een onderzoek naar de strafrechtelijke behandeling van geweldszaken tegen politieambtenaren en de bejegening van slachtoffers daarvan door de politie en het openbaar ministerie

Uitstel van behandeling?

Een verkennend onderzoek naar TBS-gestelden met en zonder een combinatievonnissen en de mogelijke effecten van detentie

2009

Huwelijksdwang: Een verbintenis voor het leven?

Een verkenning van de aard en aanpak van gedwongen huwelijken in Nederland

Inpakken niet nodig

Een profiel van straatrovers en straatrovers in Almere

Back on Track?

Een evaluatieonderzoek naar de onthemende projecten van de Bijzondere Jeugdbijstand in Vlaanderen

CoVa volgens plan?

Een vooronderzoek naar de mogelijkheden en reikwijdte van een effectonderzoek van de cognitieve vaardigheidstraining

Achter de schermen

Een verkennend onderzoek naar downloaders van kinderporno

2010

Tot de dood ons scheidt

Een onderzoek naar de omvang en kenmerken van moord en doodslag in huiselijke kring

Kwetsbaar beroep

Een onderzoek naar de prostitutiebranche in Amsterdam

Cameratoezicht in beweging

Ervaringen met nieuwe vormen van cameratoezicht bij de Nederlandse politie

2011

Los van drank

Procesevaluatie Haltafdoening Alcohol

Lastige verhalen

Een exploratief onderzoek naar valse aangiften van zedenmisdrijven door meisjes van 12-18 jaar

Wapenfeiten

Een onderzoek naar overvallen en overvallers in Nijmegen

Snelle jongens

Een onderzoek naar drugsrunners en daaraan gerelateerde problematiek in Limburg-Zuid

2012

De schade hersteld?

Een onderzoek naar herstelbemiddeling bij jeugdige delinquenten in Vlaanderen

Onder Controle?

Een procesevaluatie van de gedragsinterventie 'Korte Leefstijltraining voor verslaafde justitiabelen'

Planmatig en flexibel

Procesevaluatie gedragsinterventie CoVa+

Oosterse Teelt

Vietnamezen in de hennepeteelt

Dierenwelzijn in het vizier

De aard en omvang van dierenwelzijnszaken en de stand van zaken van de handhaving van de regelgeving op dat gebied in Nederland

2013

Over leven na de moord

De gevolgen van moord en doodslag voor de nabestaanden van de slachtoffers en de ondersteuning door Slachtofferhulp Nederland

Met scherp schieten

Een onderzoek naar een aantal veiligheidsrisico's met betrekking tot de schietsport in Nederland

Georganiseerde voertuigcriminaliteit in Nederland

Een beeld van de omvang, kenmerken, werkwijzen en aanpak anno 2013

Het warme bad en de koude douche

Een onderzoek naar misstanden in nieuwe religieuze bewegingen en de toereikendheid van het instrumentarium voor recht en zorg

2014

Portretten van notoire ordeverstoorders

Kenmerken en achtergronden van notoire ordeverstoorders binnen het voetbal

Gelegenheidsordeverstoorders?

Analyse van rondom grootschalige rellen aangehouden verdachten

Ondergaan of ondernemen

Ontwikkelingen in de aard en aanpak van afpersing van het bedrijfsleven

Raak geschoten?

Een onderzoek naar de werking van maatregelen tegen geweld en overlast rondom het betaald voetbal

Doordringen of doordrinken

Effectevaluatie Halt-straft Alcohol Prostitutie in Nederlandse gemeenten
Een onderzoek naar aard en omvang, beleid, toezicht en handhaving in 2014

2015

Aangifte onder nummer

Implementatie, toepassing en eerste resultaten van de nieuwe regeling 'Aangifte onder nummer'

Papier en werkelijkheid

Een hypothesevormend onderzoek naar de invloed van registratie-effecten op de omvang van de geregistreerde jeugdcriminaliteit

Grensoverschrijdend slachtofferschap

Een inventarisatie van aard, omvang en aandachtspunten in verband met de effectuering van slachtofferrechten

2016

Dieren Verboden

De toepassing van het houdverbod als bijzondere voorwaarde bij een voorwaardelijke straf

Kijk op jeugdcriminaliteit

Handvatten voor het opstellen van een periodieke trendrapportage jeugd- en jongerencriminaliteit en een overzicht van veelbelovende aanpakken

Stijging meldingen verwarde personen in de regio Rotterdam

Een onderzoek naar mogelijke verklaringen en wenselijke oplossingen

Missen we iets?

Een gebiedsanalyse in Rotterdam naar de omvang en aanpak van de jeugdcriminaliteit en eventuele 'witte vlekken' in dat beeld

De draad weer oppakken

Een follow-up onderzoek onder nabestaanden van slachtoffers van levensdelicten

Hoe lopen de hazen?

De stand van zaken in de aanpak van dierenmishandeling en dierenverwaarlozing

Focus op heling

Een onderzoek naar het functioneren van de helingmarkt, het beleid tegen en de gevolgen van heling

Van cijfers naar interpretatie

Een duiding van de kwantitatieve ontwikkelingen van de jeugdcriminaliteit

Wie is het slachtoffer?

Kenmerken van de doelgroep van het Schadefonds Geweldsmisdrijven en strategieën voor een beter doelgroepbereik

Radicalisering in de gemeente Arnhem

Resultaten van onderzoek onder mentoren, welzijnswerkers en jongeren

2017

Duiding van problematisch jeugdgroepengedrag

Een theoretische verkenning en een praktische handreiking voor het veld

Prostitutie in beeld gebracht

Een onderzoek naar aard en omvang van zichtbare en onzichtbare prostitutie in Arnhem

De achterblijvers

Een evaluatie van het maatwerk voor achterblijvers van vermiste personen

2018

Realiteit of registratie-effect?

De invloed van registratie-effecten op de daling van de geregistreerde jeugdcriminaliteit

Links-extremisme in beeld

Een verkennend onderzoek naar links-extremistische groeperingen in Nederland

Na het beslag

Een onderzoek naar door RVO inbeslaggenomen voorwerpen onderdeel Natuur en de afhandeling daarvan

Slachtoffers zoeken en vinden

Een onderzoek naar het werk van de kinderpornorechercheurs

Straatprostitutie in Nijmegen

Een evaluatie van de tippelzone en huiskamer aan de Nieuwe Marktsrtaat in Nijmegen

Opschakelen

Onderzoek naar ongewenste gedragingen in de wielersport

Betonrot

Een kwalitatief onderzoek naar het fenomeen ondermijnende criminaliteit in Brabant-Zeeland, de effecten van en richtingen voor de overheidsaanpak

2019

Hoog-risico honden, een bijtend probleem?

Een fenomeenonderzoek naar bijtincidenten en hondengevechten

De politieaanpak van etnisch profileren in Amsterdam

Een onderzoek naar effecten, criteria en meetbare indicatoren

Zo ziek als een hond?

Gezondheids- en socialisatieproblemen bij puppy's in Nederland in relatie tot de herkomst

Minderjarige slachtoffers van zedenmisdrijven gehoord

Een kwalitatief onderzoek naar de verhoorpraktijk

Downloaders van kinderporno;
een literatuuronderzoek

Criminelen achter het stuur

Aard en omvang van het gebruik van huurmotorvoertuigen voor criminele activiteiten

Asielzoekers in het gareel?

Plan-, proces en effectevaluatie werking extra begeleiding- en toezichtlocaties

2020

Afspraak is afspraak?

Evaluatie van de eenduidige landelijke afspraken rondom opsporing en vervolging van geweld tegen werknemers met een publieke taak

Panden met een luchtje

Een inventarisatie van aanpakken om verhuur van panden voor criminele doeleinden tegen te gaan

Ondermijning op en rond luchthaven Schiphol

Black Box?

Een onderzoek naar opslagboxen in relatie tot criminaliteit: fenomeen en aanpak

Fietsdiefstal in Nederland

Van fenomeen naar aanpak

Sterk spul

Aard, omvang en ernst van de dopinghandel in Nederland

Voor de verandering

Een exploratief onderzoek naar pogingen tot het veranderen van seksuele gerichtheid en genderidentiteit in Nederland

2021

Werken aan werk

Een evaluatie van penitentiare arbeid

Medische missers

De gevolgen en nasleep van medische incidenten en ervaringen met de ondersteuning van de gedupeerden door het Casemanagement Medische Incidenten

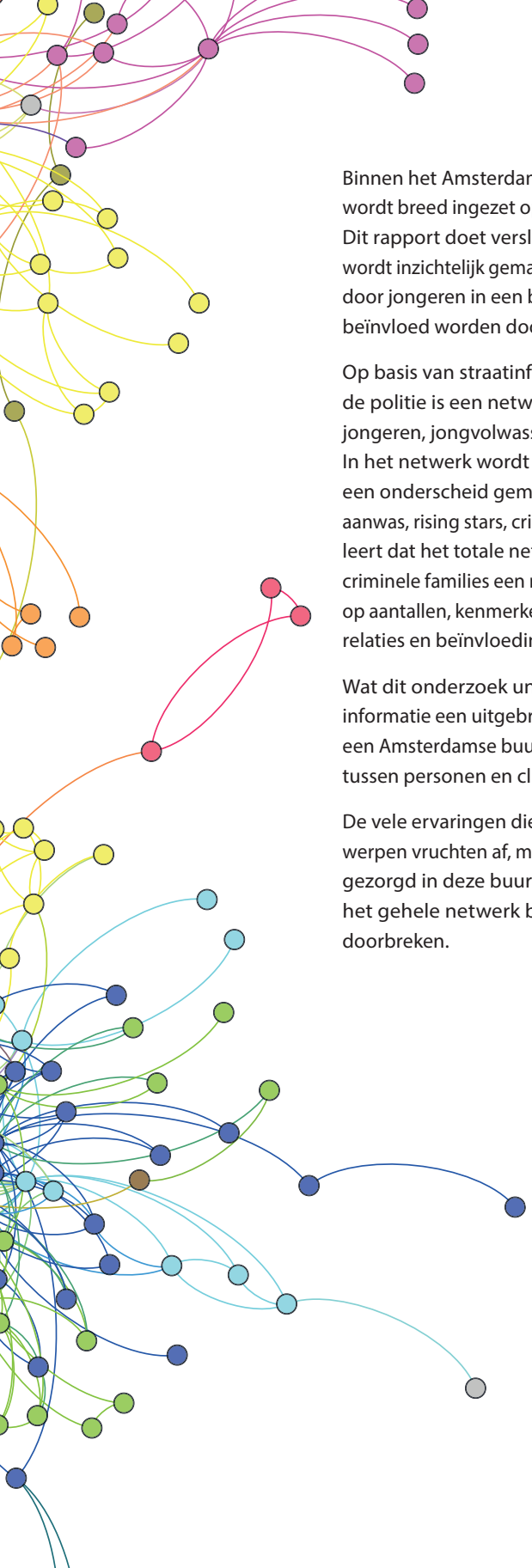
Misdrijven in kinderschoenen

Een onderzoek naar de aanpak van 12- en 13-jarige misdrijfverdachten binnen en buiten het strafrecht

Taxi

Malafide activiteiten en (ondermijnende) criminaliteit in de Amsterdamse taxibranche

Binnen het Amsterdamse programma 'Weerbare mensen, weerbare wijken' wordt breed ingezet op het terugdringen van de drugshandel in Amsterdam. Dit rapport doet verslag van een onderzoek dat daar deel van uitmaakt. Er wordt inzichtelijk gemaakt op welke wijze de overlast en criminaliteit gepleegd door jongeren in een buurt in Amsterdam Nieuw-West in relatie staan tot en beïnvloed worden door bovenlokale criminele (drugs)netwerken.

Op basis van straatinformatie van professionals en systeem informatie van de politie is een netwerk in beeld gebracht van 156 personen. Het betreft jongeren, jongvolwassenen en volwassenen die met elkaar zijn verbonden. In het netwerk wordt op basis van delictgedrag, leeftijd en pleegplaatsen een onderscheid gemaakt in de volgende categorieën delictplegers: jonge aanwas, rising stars, criminele locals, harde kern en facilitators. Nadere analyse leert dat het totale netwerk onderverdeeld is in 11 clusters waarbinnen ook criminele families een rol spelen. De categorieën en clusters zijn geanalyseerd op aantallen, kenmerken, modus operandi, criminaliteitspatronen, onderlinge relaties en beïnvloeding.

Wat dit onderzoek uniek maakt, is dat er op basis van straat- én systeem informatie een uitgebreide netwerkanalyse is gemaakt van de criminaliteit in een Amsterdamse buurt en van de mate van beïnvloeding en samenwerking tussen personen en clusters hierbinnen.

De vele ervaringen die er in Amsterdam zijn met integraal werken en kijken werpen vruchten af, maar hebben nog niet voor een fundamentele kentering gezorgd in deze buurt. Deze analyse en een mogelijke systeemaanpak op het gehele netwerk biedt kansen om misdaadcarrières te voorkomen of doorbreken.

bureaubeke.nl

ISBN 978-94-92255-48-8

9 789492 255488 >